

Jó Szerencsét

Műszaki, Bányászati és Kohászati Heti Szaklap.

Szerkeszti: **Litschauer Lajos,**
kír. bányatanácsos.

Megjelenik minden vasárnap. =

Előfizetési ára: egy évre 12 kor.

Az előfizetés megkönynyítésére havi egy

(1) koronás részleteket is elfogadunk. —

A megrendelésre vonatkozó aláírások egy

évre kötelezők.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Telefon:
Selmezbánya. = 4-5. sz.

Jőjjön, győződjék meg, hogy az IRINYI-OLAJFŰTŐ

fűtőképessége, teljesen korom és korsz-mentes,

szagtalan és tökéletes égetése minden versenyt felülmúl. Mindenféle vas- vagy cserép-kályhába és konyhatűzhelybe a legcsekélyebb átalakítás nélkül, mint valami kis fiók, betolható. A szénfűtésnél sokkal olcsóbb. Legkényelmesebb fűtési mód. Tetszés szerint szabályozható. A gázfűtés összes előnyeit nyújtja. Saját szabadalmunk és gyártmányunk. **Ára: 30 kor.**

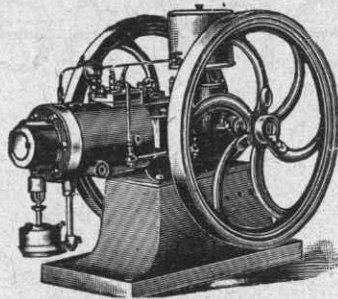
Gőzkazánokhoz, lokomobilokhoz

és mindenféle ipari, gazdasági célra és központi fűtésekhez
:: való Irinyi-olajfűtőkről kívánatra árajánlattal szolgálunk. ::

'IRINYI' Olajfűtő és Lámpa Gyár

Budapest, VII. ker., Akácfa-utca 45. sz.

Képviselőket és ügynököket országsszerte keresünk.

WOHANKA - FÉLE nyersolajmotorok és lokomobilok

Üzemköltségek nagy-
ság szerint $1\frac{1}{2}$ - 2
fillér óránként és ló-
erőnként.

Nincs robbanó- és tűz-
veszély!

Minden pénzügyöri ellen-
őrzés és engedély nélkül.

WOHANKA és TÁRSA Budapest,
V., Váci-körút 76.

MARX ÉS MÉREI

tudományos műszerek gyára

**BUDAPEST, VI. KERÜLET, BULCSÚ-UTCZA 7.
GYÁRTANAK: SAJÁT GYÁRTELEP.**

saját telepükön mindennemű bányászati-műszert, theo-
dolitot, mérőléczeket, mérőszalagot, fesszmerőt,
hőmérőt, vízszinmérőt, őrellenőrző órákat.

16 HP.

100 munkás.

Magyarország ezirányu legnagyobb gyára.

Magyar Siemens-Schuckert-Művek BUDAPEST, V. KERÜLET, LIPÓT-KŐRUT 5. SZ.

Készít: teljes erőátviteli és világítási telepeket bányák részére;
villamos bányavasútatkat, szállítógépeket, szivattyúkat, szellőztető-
ket, világítótesteket, közetfúrógépeket és mindennemű különle-
ges bányaberendezéseket.

Réz-, ólom-, vas-, mangán

és más érczeket és marákat beváltunk és veszünk minden men-
nyiségben, esetleg ilyen bányákat üzembe is helyezünk.

Német-Magyar Kovaföld- és Bányaművek

Schiele Frigyes

Szurdokpüspöki (Heves m.)

JÓ SZERENCSET

MŰSZAKI, Bányászati és Kohászati heti szaklap.

III. évfolyam.

29. szám.

1910. április 17.

Szerkeszti:
LITSCHAUER LAJOS
kir. bányatanácsos.

Szerkesztőség és Telefon:
o kiadóhivatal: Szerk.: 4.
Selmezbánya Kiadóhiv.: 5.
Nyomda: 29.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ára: egy évre 12 K.

Az előfizetés megkönynyítésére havi 1 K
észleteket is elfogadunk. A megrendelésre
vonatkozó aláírások egy évre kötelezők.

TARTALOM: Szeperáló-készülé-
kek. — Szemle. Vas-
kohászat. (Egy rajzzal). — Kémlelészet. — Gépészet.
Műhelygyakorlat. — Építészet. — Elektrotechnika.
(Öt rajzzal). — Vegyesek. — **Közgazdaság.** Köz-
gazdasági hírek. — Közgyűlések. — Mérlegek.
— Új vállalatok. — Piaci hírek. — Statisztika.
— Kartellék. — **Hírek.** Személyi hírek. — Hira-
dások. — Bányahatósági üg. elk. — Bányászegyesüle-
tek. — Társadalmi hírek. — Vegyes hírek.
Munkásügyek. — Balesetek. — Szakoktatás. —
Irodalom. Könyvismertetés. — Lapszemle. —
Különléle.

A közlemények csakis a forrás megjelölésével vehetők át.

Szeperáló-készülékek.

(A Zeitschrift der Vereines Deutscher Ingenieure 1910. évi 14. számából.)

Steinlein A. főmérnök a német mérnökegyesület karlsruhei kerületi egyesületének, január hó 10-én tartott ülésén, igen érdekes előadást tartott »Szeperáló készülékek« cím alatt, amelyet a »Zeitschrift des Vereines Deutscher Ingenieure« ápril hó 2-án megjeleni 14. számából, kivonatossan a következőkben ismertetünk:

A metallurgiai műveletekből származó hulladékok értékesítésének alap gondolatát, ama tény érlelte tetté, hogy igen sok előkészítő mű, oly nagy veszteségekkel dolgozik, aminőket a technika mai fejlődött állapota mellett, tulajdonképpen elképzelni sem lehet. Elég sok az olyan eset és ez különösen szegény érczek előkészítésének eseteire vonatkozik, hogy az öt százalékos nyersanyagból, a meddővel, tehát a hulladékanyaggal kerek szám 2% értékes rész megy veszendőbe úgy, hogy ezek a telepek 35, sőt néha 40% veszteséggel is dolgoznak. Más telepek számításos alapokat tekintve, kedvezőbb eredménnyel zárják le számadataikat, csak hogy itt igen bonyolult folyamatok és komplikált berendezések állanak munkában és, hogy a nagy apparátussal megindított nagyszabású telep üzemben tartása oly magas költséggel terheli meg a vállalatot, hogy ez inkább viszszatér a régi rendszerre s inkább elviseli a nagyobb veszteséget, minthogy a nagy apparátust fentartsa s a vele járó nehézségekkel tovább küzdjék.

A kiválasztás alól eddigelé kiszabadult érczek, legtöbbször oly tulajdonságokkal, (leveles szövet, más ásványokkal való kedvezőtlen együttes előfordulás, levegővel vagy zsiros anyagokkal való beburkolás)

birnak, amelyek az ércz és a meddő között való fajsúly-különbözőségeket megsemmisítik, vagy a minimumra leszállítják és így a különválás lehetőségének alapfeltételét illuzóriussá teszik.

Előadó, gyakorlati tapasztalataira támaszkodva, új készüléket szerkesztett, amelynek az a rendeltetése, hogy különböző fajsúlyú szilárd testeket, vagy vízben oldható s oldhatatlan anyagokat egymástól különválaszson.

Az érczek előkészítése terén *Steinlein* készüléke, különösen a *lökőszérek*, *rázószérek*, *forgószérek* és minden ama szerkezetek eliminálását célozza, melyek eddig a finom- és durva-iszapok előkészítését, különösen pedig a nehezen előkészíthető arany- és ezüstérczek szeparálását végezték.

Steinlein gépének hatásmódját a következőképpen lehet jellemezni: A különválasztandó nyersanyagot keverő s oldókészülékben, vízzel, zagygyá kavarja össze, mi mellett a berendezésben az az újdonság és különleges sajátosság, hogy a zagyot ketté osztja s a felső zagyáramlást az egyik irányban lefelé vezeti, míg ugyanazon időben az alsó zagyáramlást az ellenkező irányban és folytonosan felfelé szállítja úgy, hogy a víz az egyik oldalon a meddőt szakadatlanul kihordja, míg a kiválasztott hasznos anyagot, a másik oldalon folytonos áramlásban tisztán leadja. A dolog és a szeparálandó anyagkeverék természete szerint különben a megfordított üzemenet lehetősége is beállhat, ami különösen szenek szeparálása közben fog bekövetkezni.

Rajz hiányában ugyan rendesen nehezebb a szerkezetnek a megérthetése, itt azonban oly egyszerű konstrukció-részletekről van szó, hogy a rajz bátran elmaradhat, és az egyszerű leírás is célhoz vezethet.

Valamely lejtősen állított dob belsejébe csigamenetek vannak elrendezve. E csigamenetek magassága jobbról-balfelé, vagyis felülről-lefelé haladó irányban fokozatosan csökkenő. A dob baloldalt fekvő vége, hol a csigamenetek magasabbak, mélyebb fekvésű s helyzetében bizonyos határok között tetszőlegesen beállítható. A zagyot csővön vezetik be a készülékbe. E zagyot vezető csőnek a hosszúsága nagy jelentőségű, miért is megnyújtható s megrövidíthető, illetőleg beállítható. A tisztáló vagy mosóvizet egy második, alsóbb fekvésű cső vezeti be a szeparáló dobba.

A dobnak megfelelő szerkezetek forgó s rázó mozgást adnak úgy, hogy a beléje szerelt csigamenetek a leülepedő iszapokat, balról-jobb felé és fölfelé haladó irányban továbbítják. A csavarmenek hajlásából és elhelyezéséből rezultáló zagyáramlás ennek folytán jobbról balfelé, vagyis ellenkező irányban, tehát lefelé halad.

Mihelyt a zagy a folyadék tükrét éri, az abban tartalmazott fajsúlyban nehezebb szemek azonnal a fenékre fognak alászállani, míg a

fajsúlyban könnyebb szemeket az áramlás magával ragadja s baloldalt és alul kihordja a dobból. Egyes, az áramlás által azonban esetleg mégis tovaragadott szemek a választófalak mentében elhaladó útjukban bőséges alkalmat találnak arra, hogy fenékre szálljanak még mielőtt kihordásra kerülnének. Természetes dolog, hogy a zagy áramlásának a víz tükréhez való ütődése pillanatában nem fognak az öszszes szemek azonnal az áramba belekerülni s egy részük, a fajsúlyban nehezebb szemek társaságában fenékre fog szállani. A dob azonban állandó s egyenletes forgó mozgásban van, minek folytán a leülepedett szemek jobb felé, a zagyhozáfolyás hatásteréből eltávolodhatnak úgy, hogy a magasabban fekvő menetekben akadály nélkül kiválhatnak. A dobnak a rázás következtében történő rengő mozgása a feladott anyagot nem hagyja nyugodni s arra kényszeríti, hogy a belső köpönyegfelületen ismételten végig gördüljön, ami a különválasztást lényegesen elősegíti s illetve jelentős módon megkönnyíti. A nehezebb szemek mindig több alkalmat találnak a leülepedésre, a könnyebb szemek pedig arra, hogy a folyadék felszínére felszálljanak. A szállítás jobbra s felfelé folytonosan csökkenő, mert itt a menetek magassága állandóan kisebbedik a minek az a természetes következése, hogy tulajdonképpen csakis a nehezebb szemek haladnak feljebb és feljebb, míg a lebegésben maradt és úszó anyagrészecskék, a csigamenetek falain átbuknak és a tisztáló víz áramlásának hatáskörébe jutnak, melylyel együtt azután a készülékből ki is lépnek. E folyamat ismétlődése s intenzitása a tisztítás fokával arányosan nő s végre oda vezet, hogy a dob jobboldali végén már csak egészen tiszta színanyag kerül ki a készülékből. A leválasztott meddőnek kihordása szintén folytonos áramlásban történik. Nagy szerepe van a vízáramlás sebességének, amiért is a szerkesztő a dobnak a lejtősségét és vele a víz folyássebességét is szabályozhatóvá tette s arra is gondolt, hogy a forgó- és a rázó-mozgás is, a körülmények szerint módosítható legyen.

A különválasztást itt különben egyéb körülmények is elősegítik. Az egyik a vízáramlás sebességén alapszik, amelynek az a törekvése, hogy a finom szemeket magával ragadja, ami a nehezebb szemeknek korábban való leszállását eredményezi; a másikat a rázó-mozgás képezi, mert a lökések és rázó-ringó mozgások sajátos együtthatása, a tömöttebb szemeket a kihordás oldala felé hajtja, a falhoz odaveti és leszállásra kényszeríti, míg a csekélyebb tömöttséggel bíró szemeket visszatartja s a lehordás felé viszi. A tömöttebb szemeket ezenfelül a csiga forgó mozgása, a hozzáfolyás pontjáról elszállítja úgy, hogy további tisztításukat az új zagy károsan nem befolyásolhatja.

Az érzékenységet az egyes anyagoknak a víz alatt való viselkedése révén lehet megítélni. Ha példának okáért két anyagot, amelyek közül az egyiknek a fajsúlya 2, a másiknak a fajsúlya pedig 3, egy-

szerre vízbe dobunk, a 2:3 viszonylat helyett az 1:2 viszonylat rezultál, vagyis a nehéz anyagok a víz alatt pontosan kétszer oly nehezekké és érzékenyekké lettek.

De még az alak is nagy szerepet visz a szeperációban; lapos tárgyak, még magasabb specifikus súly esetén is csak lassan süllyednek és némi vízáramlás-sebességnél még elég nagy utat végeznek, mielőtt fenékre leszállanak.

Egyes szemekről, amelyek aránylagosan magas specifikus súlyuk dacára a vízben lebegnek, vagy a víznek a felületén úsznak, azt szokás feltételezni, hogy olaj-, vagy zsiradék-réteggel vannak bevonva. Közelebbi s behatóbb vizsgálat után azonban kiderül, hogy e szemeket a legtöbb esetben csak levegőburok takarja. Hogy az ilyen szemek elúszását megakadályozzuk és azokat a takaró levegőrétegtől megszabadítsuk, a legjobb mód ha azokat a szeperáló készülékbe való feladásuk előtt kavaró és oldókészüléken átbocsátjuk.

Ha az új szeperáló készülék csakugyan beválik és mindazt beváltja, amit ígér, akkor minden magasztalt jó tulajdonságán felül még avval a megbecsülhetetlen nagy előnnyel is bír, hogy csekély költséggel szerelhető s egyszer megindítva s az adott viszonyok szerint beállítva, minden kiszolgálás nélkül, önműködően dolgozik.

Szemle.

Vaskohászat. | **Kovácsolható vasnak érczekből való közvetlen termelése.** (Moore M. Melbourne s Heskett H. J. Brunswick, Ausztrália, 1908. ápr. 22-én kelt 217506. sz. N. B. szabadalma.) A finom porrá elaprózott érczeket a fűtőkamarán szakadatlanul átvezetik úgy, hogy útjának végén a redukziós-kamarába jusson bele, hol valamely redukáló gáznak a behatása alá kerül. A redukált ércz, amely állandóan redukáló gázzal van körülvéve, végül az olvasztó-kemenczébe kerül, ahol kovácsolható vassá alakul át. A redukziós-gáznak a bevezetése a redukáló kamarának alsó végén történik ahol két részre váltan folytatja útját. A gázáramlás egyik ága a redukziós kamarán átvonulva az e fölött fekvő fűtőkamarába lép, míg a másik ága a redukált érczeket az olvasztó-kemenczébe kíséri.
Cr. (16.) — Önműködő mintázó-homokot előkészítő berendezés. (Egy nézetrajzzal az 562—563-ik oldalon.) A központosításra való törekvés és a helylyel való takarékoskodás a vaskohászat, illetve a vasöntészet körzetében a mintázó-homoknak oly előkészítő berendezésének a megkonstruálására vezetett, mely kompendiózus csoportosításon felül még az automatikus működésmód előnyével is kecsegtet

A becsatolt rajzban bemutatott ily konstrukció, mely 3 m^3 . óránként való teljesítő-képességgel van megszerkesztve, törő- vagy aprózógépből, elevatorból, kúpos szitadobból és hozzátartozó gyűjtőtörzből, szállító csigacsavarból, szénportartóból és ehhez kapcsolt elosztóból, serlegműből, kavaró- és nedvesítő-készülékből és homok-keverőből áll, közös vasállványzaton van szerelve úgy, hogy az egyes mechanizmusokat, egy közös előtétgördönhöz kapcsolt szíjas átvitel hajtja. A tulajdonképpeni hajtóerőnek a közvetítésére szíjdobok szolgálnak. A létrán hozzáférhető pódium a géprészek ellenőrzését és kiszolgálását könnyíti meg. A szerkezethez két feladó tölcser tartozik, amelyek közül az egyik a már használt, a másikon pedig az új mintázó homok kerül feladásra. A két homokfajtának a feladása kézi erővel és bizonyos aránylatnak megfelelően úgy történik, hogy 1:3 kivánt keverés-aránylat esetén váltakozva egy lapát új és három lapát már használt homokot vetnek be az arra rendelt feladó tölcserékre. A már használt homok először is a hengerek közé kerül, amelyek a homokgumókat szétmorzsolják, hogy széttördelten a rázószítára és innen visszafutó-csatorna közvetítésével az elevátorhoz jusson. A megsitált homokszemeket az elevátor a kavaró s nedvesítő szekrénybe viszi. Az új homok a feladó tölcseréből az aprózó készülékre s innen a serlegműhöz jut, amely az őrlött nyersanyagot a kúpos szitadobra feladja. A megsitált új mintázó homok a szitadob alá szerelt gyűjtőtörzsbe, a még igen durva szemű adás pedig az aprózóba visszakerül. A kész új termék szabályozható nyíláson át a szállító-csigacsavarra hull, mely azt a kavaró- és nedvesítő-szekrény elejére elviszi, ahol a már használt homokkal találkozik. Utközben, a szénportartóból, a megállapított szénpormennyiséget önhatólag felveszi. A két homokfajtát erre a kavaróteknőben gondosan-szorgosan összekeverik, miközben a permező csőből előfrecsenő vízből a szükséges nedvességtartalmat felveszik. A kavaró-teknő ferdén álló lapátjai a keveréket a centrifugális módon működő keverőbe vetik, ahol az fellazítva, használatra kész állapotba jut. A kész mintázó-homok a készüléket elhagyva, rendeltetési-helyére elvihető. Ezen a „*Vereinigte Schmirlgel und Maschinen-Fabriken A. G. vorm. S. Oppenheim & Co. und Schlesinger & Co.*“ gyártelepein, Hannover-Hainholtz-ban készült önműködő mintázó-homokot előkészítő berendezés, a leírásból és hozzátartozó nézetrajzból kivehető módon, mindenekelőtt helyben és erőben való megtakarítás céljait kívánja szolgálni, ezeken felül pedig nagyobb teljesítő-képességet, egyszerűsített kiszolgálással egyesít magában. A helyben való megtakarítás mellett bizonyít, hogy a 3 m^3 . óránként való teljesítéssel dolgozó szerkezet 12 m^2 . alapterületet kíván csak. Hogy a kiszolgálás igen egyszerű, már abból is kitűnik, hogy egy munkás, minden megerősítés nélkül elvégezheti, amennyiben csakis a homoknak a feladásával

kell foglalkoznia, míg a többi munkát a gép önmagától elvégezi. (Uhlands Techn. Rundschau. Ausg. 1. 1910. No. 1.) *Lts.*

Kémlelészet. | **Az aczél mangántartalma gyors meghatározásának módja.** Az aczélban levő mangánnak colorimetrikus és volumetrikus meghatározásának a módjai, amelyek mennigének vagy ólomsuperokszidnak közvetítésével történő felmángánsavra való okszidáció alapulnak, némely esetekben a szénanyagnak a felmángánsavra való behatása folytán, nem egészen megbízhatók. Ezért helyesebb, ha e mangán meghatározások céljaira a kovasav meghatározásnak a szűrőjét használjuk, amely az említett hibaforrást eliminálja. Ebből a czélből 2:351 g. aczélat, 50 cm³. vízzel és 10 cm³. tömény kénsavval, fehér gőzök képződéseig kezeljük, utánna pedig vízzel felfőzzük. A kovasavról leszűrt folyadékot 200 cm³. volumenre redukálva, 25 cm³. mennyiségben oly főzőpohárba öntjük, amely 50 cm³-nél meg van jelölve s 1:2 fajsúlylyal bíró salétromsavval e jelig felöntve, 15 perczig forraljuk. Erre mennigének hozzáadása után a pohárnak tartalmát jól összekeverjük. A gyorsan leülepedő ólomszulfát és ólomokszid fölötti folyadék 5 cm³-jét erre a colorimeter csővecskében a Standard-oldattal összehasonlítjuk. (Journ. Ind. Eng. Chem. 1909. I. köt.) *Cr.* (16.)

Gépészet. | **Vízállást-mutató gőzkazánok számára.** A vízállást mutató üveg alsó fejen csöpögtető készülék van alkalmazva, amely az üzem alatt állandóan nyitva marad, hogy a kazánban levő alacsony vízállás mellett belőle gőz szabaduljon ki. *Szb.* (6.)

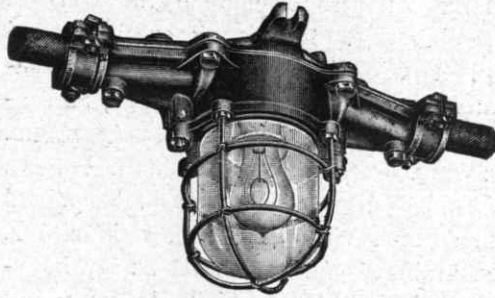
Műhelygyakorlat. | **Olcsó ötvözet ezüstözés céljára.** Az ötvözet 80 súlyr. ón-, 18 súlyr. ólom- és 2 súlyr. ezüsből vagy 90 súlyr. ón-, 9 súlyr. ólom és 1 súlyr. ezüsből áll. Az ónt megolvastva, az ólmot szemcsékben adagoljuk hozzá, miközben az egészet alaposan felkavarjuk. A kavarást mindaddig kell folytatni, míg a felszín világossárga árnyalatot nem mutat. A kész öntvény rudakba önthető. Ha valamely tárgyat ezüstözni akarunk, a tárgyat először kevés sósavval vagy kénsavval megtisztítjuk, tiszta vízzel leöblítjük, megszáritjuk és puha bőrdarabbal megdörzsöljük, ezután pedig mintegy 5 perczig 70—80° C. mellett hevítjük. A vas, illetőleg aczél tárgy felülete ezáltal lyukacsosabbá válik, ami az ezüstözés sikerét lényegesen befolyásolja. Ha a vasfelületen hibás helyek vannak, úgy az ezüstözés nehezen sikerül, aczélnál ellenben könnyebben. Maga az ezüstözés mívelete egyszerűen úgy történik, hogy a mintegy 60°-on levő tárgyat a folyékony ötvözetbe mártjuk, amelyet közben pld. fenyő-fapálczikával állandóan keverünk. Ha sárgaréz- vagy hasonló fémtár-

gyat akarunk ezüstözni, elég azt 1—2 perczig a folyékony ötvözetbe mártani. A bevont tárgyat hideg vízbe teszszük és az edzés- és megereztésnél szokásos módon kezeljük tovább. Ha a tárgyat sokáig tartjuk a vízben, törékenynyé lesz. Az ezüstözés után a tárgyat szárazra töröljük és melegítés nélkül csiszoljuk. *Szb.* (6.) **Vasnak czinkkel való bevonása elektrolitikus uton.** A czingoldathoz valamilyen mézgaszerű anyagot adunk; legajánlatosabb e célra az arab mézga, az arabin vagy a bassorin, vagy ehhez hasonló gumminemű preparatum. Például szolgáljon a következő: 5 kg. 50% klorcink oldathoz 10 l. vizet és $1\frac{1}{2}$ kg. szénsavas nátronból álló oldatot adunk. Azonkívül egy másik 3 kg. klorammonium és 20 l. vízből álló oldatot készítünk. Ezen oldathoz adunk még 6 kg. arab mézgát. Ezek után az így készített két oldatot egybeöntjük s rövid idejig felforraljuk. Az így nyert oldathoz még anynyi vizet adunk, hogy az egész 100 l. folyadékot képesen. Ezt megsűrjük s fürdőül használjuk. *Szb.* (6.)

Építészet. | **Czémentnek salakból való előállítás.** E salakczément olyképen készül, hogy üvegszerű salakot levegőnek erős áramlása által kis darabokra törve vagy pedig kohóport, melynek pora víz jelenlétében szénsav hatása alatt lényegtelen vagy semmiféle változást nem mutat, nem üvegszerű salakkal, pl. alacsony léghuzás által tajtkő- vagy szivacszerűen megmerevedett vagy pedig az üvegtelenítésig izzított salakkal keverünk, melynek porára a szénsav víz jelenlétében erősen hat. *Szb.* (6.)

Elektrotechnika. | **Elektrostatikus feszültségmérő.** Ezen elektrostatikus feszültségmérőnél két egymástól jól elszigetelt, ellenkező potenciálokkal töltött vezetőtestek és ezek ellen relative mozgatható egy vagy több dielektromos testek között levő relativ mozgás szolgál a feszültség mérésére, maga a feszültséget pedig azon mozgó hatás által méri, mely által az alkalmazott feszültségnek megfelelően a dielektromos testnek nagyobb vagy kisebb darabja, egy irányító erő ellenében, a megtöltött vezető testek között levő elektrostatikus térbe van bevezetve. (Dán.) *Szb.* (6.) — **Izzólámpák bányák kivilágítására.** A földalatti villamos telepeknél oly berendezések kellenek, amelyek a bányüzem különleges követeléseinek megfelelnek. Ezenkívül a bányák nedvességével szemben jól elszigetelve, a bányagáz ellenében pedig tökéletes üzembiztonsággal kell, hogy bírjanak a villamos berendezések. A Magyar Siemes Schukkert-Művek Villamosági R.-T. féle bánya-izzólámpatestek, minden tekintetben megfelelnek. Alkalmazásuk mellett, nemcsak az előírással szigetelés érhető el, hanem a szerelés egyszerűsége mellett, a befektetés költségei is aránylagosan csekélyek. A bányákban a legutóbbi időkig használatos papir-

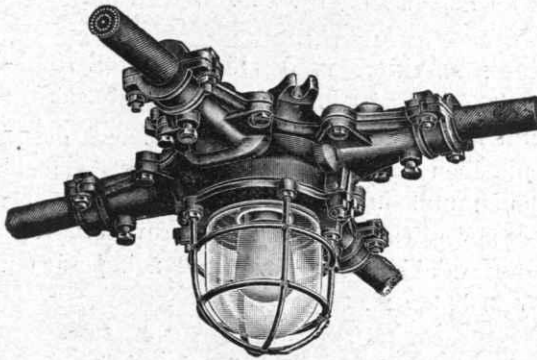
kábelnél különleges és meglehetősen drága végelzárók alkalmazása vált szükségessé, hogy a nedvességnek a behatolása ellen a kábel szigetelő anyagát megvédjék. Az 1—5 rajzokban látható lámpatestek lehetővé

2. sz. rajz. Bányalámpa-izzó-test két-erű kábelbevezetéssel. (1:10.)

1. sz. rajz. Bányalámpa-izzó-test egy-erű kábelbevezetéssel. (1:10.)

4. sz. rajz. Bányalámpa-izzó-test négyerű kábelbevezetéssel. (1:10.)

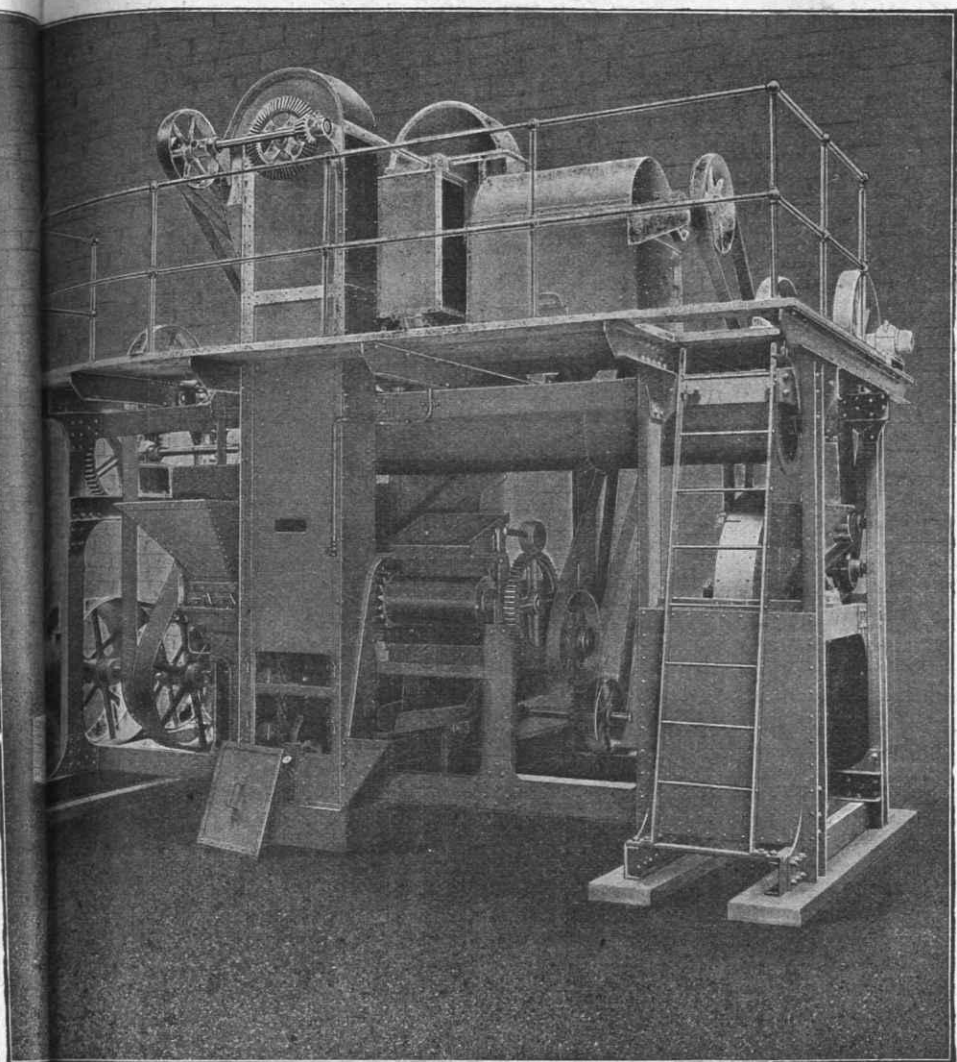

3. sz. rajz. Bányalámpa-izzó-test háromeerű kábelbevezetéssel (1:10.)

tették, a papirkábelek, különleges végelzárók nélkül való használatát, ami eddig csak a jóval drágább gummikábel alkalmazásával volt elérhető. A kábelvégelzárók (1—5 rajzok) e lámpatesteknél feleslegesekké váltak, amennyiben e testek most karmantyúkkal bírnak, amelybe a

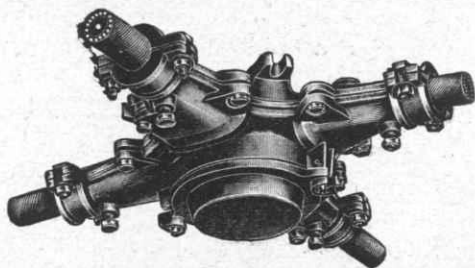
vasszalaggal páncélozott ólomkábel az előírásoknak megfelelő módon beágyazható. Tekintettel arra, hogy bányákban legtöbbször forgóáramú elektromos telepek használatosak, az izzólámpatesteket három-erű kábelek csatlakozására készítik, de azért minden nehézség nélkül két erű kábelhez is csatlakoztathatók. A bemutatott rajzokban bemutatott izzólámpatestek rendkívül erős

szerkezetűek; középső részükön kapcsolappal bírnak, amely a kábelkarmantyú töltőkamarájától választó falal van elrekesztve s a lámpa talapzatán fekvő lappal van befödve. A lámpatalpat a lámpával és a biztosítóval, a betétlappal szemben 120 fokkal el lehet forgatni úgy,

Önműködő, mintázó-homokot előkészítő berendezés.

hogy a lámpát egyszerű módon a forgó-áram tetszőleges fázisába lehet bekapcsolni. A lámpatestet üvegbura és drótkosár védi, melyet kulccsal felnyitni, felnyitott állapotban pedig a lámpáról leemelni lehet. Az üvegburának és a hozzátartozó védőkosárnak le-

5. sz. rajz. Bányalámpa-izzó-test négyerős kábelbevezetéssel és záróappal. (1—10.)

vételekor a lámpatalp és a betétlap között való érintkezés valamely rúgós készüléknek az alkalmazásával önműködőleg megszakad úgy, hogy a lámpák és a biztosítók, minden veszedelem kizárásával kézzel megfoghatók, tisztithatók, illetőleg kicserélhetők. Az érintkezés önműködő megszakításának még az is az előnyös oldala, hogy a lámpa, védőkosár nélkül nem ég. A kábel ólomburkolata és fém armatúrája különleges földelőcsavarokkal van a földdel vezető kötésbe hozva. Ezek az izzólámpatestek 10 mm. átmérős két- vagy háromerű pánczélozott kábelek bevezetésére készülnek. Az 1—4 sz. rajzok a lámpatestek használatos alakjait mutatják egy-, két-, három- és négyerű kábelbevezetéssel. Valamenynyi izzólámpatestet zárólappal (5. sz. rajz) lehet ellátni, melyet használás esetén a szabványos lámpaszerkezettel lehet felcserélni. *Lts.*

Vegyesek. | **Üvegragasztó.** Három rész kolofóniumot és egy rész szódát, öt rész vízben megfőzünk és e szappanszerű oldat 50 részét 100 rész gipszszel elkeverjük. E ragasztóval az üveget, fémtárgyakhoz hozzá lehet erősíteni. Miután az üvegragasztó mindenféle olajnak jól ellentáll, a petróleumlámpák fém-karikáinak az olajtartókhoz való hozzá ragasztására nagyon alkalmas. *Us.* (85.)

Közgazdaság.

Közgazdasági hírek. | **A magyar ágyúgyár.** Nemrég közöltük, hogy magyar ágyúgyár felállítására van tervbe véve a Skoda-művek részvételével. Most Bécsből megerősítik e tervnek a hírét. E szerint a Skoda-gyáron kívül a Magyar Hitelbank, továbbá a Weisz Manfréd és Hatvány Sándor cégek vesznek részt az alapításban. A gyár kisebb kaliberű ágyúk gyártására lesz berendezve. A részvénytőke valószínűleg öt millió korona lesz. A koncesszió megadását biztosítottnak tekintik. *Us.* (84.) — **Még egyszer a magyar vasérczkivitelről.** A Pesti Napló legközelebb megjelent száma egyikében foglalkozott a vasérczkivitel kérdésével. A közleménynek a svéd vasérczkiviteli vám ügye adott különös aktualitást. Az idén nyáron Stockholmban összeül a nemzetközi geológiai kongresszus, amely a földgömb vasérczkészletéről fog tanácskozni. Erre a célra a világ minden állama beküldte az országai és gyarmatai terén várható vasérczmenynység becslését. Magyarország is elküldötte a jelentését, amelyet dr. Papp Károly magyar királyi osztálygeológus és Bene Géza bányamérnök, aninai bányafőfelügyelő készített, Lóczy Lajos egyetemi tanár, a Földtani Intézet igazgatója megbízásából. A

becslés adatai hozzávetőlegesen ismeretesek. A feltárt vasérckészlet 33,109.850 tonna, a reménybeli vasérckészlet 78,926.800 tonna, az összes olvasztásra használható készlet 112,036.650 tonna. Ha most már vesszük, hogy a magyar bányavállalatok például az 1907. évben 1,666.000 tonna vasérczet termeltek, amiből több mint egy harmadot, 622.000 tonnát külföldre vittek, tisztában lehetünk azzal, hogy a vasérc kivitel hová vezethet. A geológusok becslése szerint abban az esetben, ha megszüntetik a vasérc kivitelt, a magyar birodalom vasérckészlete 85 évre volna biztosítva, ha pedig a mai állapot tovább fennmarad, alig ötven év múlva elfogynak összes készleteik és felvetődik a kérdés: mi lesz? Olyan intézkedésekre van szükség, aminőket Svédország léptetett életbe a vaskészletek megóvása érdekében. *Pn.* (87).

— **A Trifaili haszna.** A Trifaili kőszénbánya-társulat évenként rengeteg, nagyon közepes minőségű, barnaszenet szállít Magyarországra. A magyar behozatalt a bányák kedvező fekvése és a kedvező közlekedési viszonyok teszik lehetővé. Hogy a társaság mérlegei oly nagy nyereséget tudnak kimutatni, abban jelentékeny része van a magyarországi üzletnek is. A társaság az idén 9 korona osztalékot fizet, s a tartalékot 30.000 koronával dotálta és 65.464 koronát új számlára vitt át. *Pn.* (87).

Új vállalatok. | **Magyar-Horvát Aszfalt Részvénytársaság** czég alatt, april hónap 3-án Budapesten új részvénytársaság alakult 500000 K alaptőkével. A társaság célja a fumei aszfaltgyár átvétele és más hasonló gyárnak Magyarországon és Horvátországban való alapítása, és az aszfaltipar körébe tartozó mindenemű munkának a kivitele. A társaság igazgatóságába Lónyay Sándor (elnök), Stransky Félix a Niederösterreichische Escompt-Gesellschaft igazgatója (Wien), Doroghi Ervin dr. (Budapest) és Pollák Lajos mérnök, utóbbi mint vezető-igazgató választottak be. A felügyelő-bizottságba Steiner Samu igazgató (Budapest), Frank Imre dr. a Niederösterreichische Escompt-Gesellschaft czégvezetője (Wien) és Horváth Sándor (Budapest) választottak. *Us.* (85).

Közgyűlések. | **A Kőszénbánya- és Téglagyár Társulat Közgyűlése.** A Kőszénbánya- s Téglagyár-társulat Pesten április hó 9-én tartotta évi rendes közgyűlését Szentgyörgyi Albert elnöklésével. Az évi mérleg 503.563 korona 78 fillér nyereséggel zárul. Az igazgatóság indítványozza, hogy a jutalékok címén 55.392.01 K fizetessék ki, marad tehát a közgyűlés rendelkezésére 448.171.77 K. Osztalékkül ebből 442.000 koronát fizetnek ki, részvényenként 26 koronát, míg a fennmaradó 6171.77 K-t a tisztviselők segítő alapja javára utalványozták. A közgyűlés a jelentést egyhangulag tudomásul vette, az igazgatóság indítványait elfogadta és a felmentvényt megadta. A szelvényeket ápril hó 12-étől kezdődőleg váltják be a társaság főpénztáránál, vagy a Wiener Bankverein budapesti és bécsi

pénztárainál. *Et.* (85). — **A Szent Lukács ev. bányatársulat** Nagy-bányán április hó 24-én d. e. 11 órakor közgyűlést tart. *Nv.* (15). — **A Kaláni bánya- és kohó részvénytársaság** igazgatósága részvényeseit, a f. é. április hó 28-án délelőtt 10 órakor, Budapesten V. ker., Nádor-utca 36. szám I. emeleti helyiségben tartandó *XI-ik rendes évi közgyűlésre* meghívja. *Napirend:* 1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése az 1909. év üzleti eredményéről. 2. A zárszámadásnak, a vagyonmérlegnek, a nyereség-veszteség számlának előterjesztése és jóváhagyása. 3. Az igazgatóság és felügyelőbizottság felmentvényének megadása. 4. Határozathozatal az igazgatóság javaslatáról a nyereség hováfordítása iránt. 5. A felügyelőbizottság tiszteletdíjának megállapítása az 1910. üzletévre. (Azon részvényesek, akik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, felszólíttatnak, hogy részvényeiket egy aritmetikusan rendezett számjegyzék kíséretében legkésőbb nyolcz nappal a közgyűlést megelőzőleg, tehát legkésőbb folyó évi április hó 20-ig bezárólag akár Budapesten a társaság pénztáránál, V., Géza-utca 6. szám alatt, akár Bécsben a Wiener Bankvereinnál elismervény ellenében letegyék, mert különben az alapszabályok 29. §. értelmében, a közgyűlésen tanácskozási és szavazati jogot nem gyakorolhatnak). *Bp. Kzl.* (83). — **A »Magyar Magnezit-iparrészvénytársaság«** Budapesten, f. é. április hó 30-án déli 12 órakor, saját helyiségében, V., Nádor-utca 19. sz. alatt (II. em.), rendes közgyűlést tartja, a következő napirenddel: 1. Az igazgatóság jelentése a vállalat múlt évi üzleti eredményéről és az évi mérlegről. 2. A felügyelőbizottság jelentése az évi mérlegről és a jövedelem felosztását tárgyzó igazgatósági indítványról. 3. A mérleg jóváhagyása és a felmentés megadása az igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak. 4. A részvényesek között felosztandó osztaléknak és a nyereség hováfordításának meghatározása. 5. A felügyelőbizottság megválasztása és tiszteletdíjának megállapítása. (Azok a részvényesek, akik a közgyűlésen szavazati jogukat gyakorolni akarják, kötelesek az alapszabályok 9. §.-a szerint legutolsó kibocsátású részvényeiket folyó szelvényekkel együtt legalább 8 nappal a közgyűlés előtt a Magyar Általános Hitelbank értékpapír pénztárába (Budapest, V., Nádor-utca 12.) letétbe helyezni). *Bp. Kzl.* (83). — **A Varesi vasipar részvénytársaság** 1910. április 30-án d. e. 11 órakor, Wienben a Wiener Bank-Verein helyiségében (I. Herrengasse 8), XV. rendes közgyűlést tartja, melynek napirendje a következő: 1. Az igazgatóság jelentése. 2. A felügyelőbizottság jelentése. 3. Határozathozatal az igazgatóságnak a tiszta nyereség hováfordítására vonatkozó indítványai tárgyában. 4. Az igazgatóság választása (19. §.) 5. A felügyelőbizottság választása. (23 §.). Azok a részvényesek, akik a közgyűlésen résztvenni kívánnak, tartoznak részvényeiket legkésőbb 1910. április hó 22-ig akár a társaság székhelyén, akár a Wiener Bank-Verein számfejtőségénél (Wien. I. Herrengasse 8.) az ezen helyeken kapható jegyzékek kíséretében letenni s ezek ellenében igazolási jegyüket átvenni. 25 db. részvény egy szavazatra jogosít. *Bp. Kzl.* (84). — **A Ganz- és Társa Vasöntő és gépgyár részvénytársulat Budapesten**, 1910. április 30-án, délután 4 órakor, Budapesten, X. k. Kőbányai-út 21. sz. alatt a gyár helyiségében negyvennegyedik rendes közgyűlést tartja a következő napirenddel: 1. Az 1909. évi mérleg előterjesztése, az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése, a tiszta nyereség felosztása iránti határozathozatal

és a felmentvény megadása; 2. A Fény-utczai 3869/3—12 hrsz. teleknek 5. munkásházzal való eladása; 3. Alapszabályok 36. §-ának módosítása. 4. Egy igazgatósági tag választása; 5. Esetleges indítványok az alapszabályok értelmében. Az évi mérleg, a felügyelőbizottság jelentésével együtt, f. é. április 20-tól kezdve a gyári igazgatóság irodájában (X. Kőbányai-út 31.) a részvényesek rendelkezésére állanak. *Bp. Kzl.* (84).

Mérlegek. | **A Varesi vasipari r.-t.** a lefolyt üzletévben az üzemköltségek levonása után 487.559 K tiszta nyereséget ért el. Az igazgatóság az ápr. 30-ra egybehívott közgyűlés elé azt a javaslatot terjeszti, hogy az alaptőke 4.5%-os kamatozására fordítsanak 176.526 K-t, a kisorsolásra kerülő 125 drb. részvényre 55.000 K-t, az igazgatóság és a felügyelő-bizottság javadalmazására 10.600 K-t, továbbá, hogy 242.000 K-t 5.5%-os felülosztalék fejében fizessenek ki, 3433 K-val pedig az osztaléktartalékokat dotálják. Az összes osztalék tehát részvényenként 40 élvezeti jegyként 22 K. **A Siesmens és Halske r.-t.** budapesti telepe 1909. évi zárószámadásában 69.674 (1908-ban 43.603) K bruttó bevételt mutat ki. A kiadások 51.961 (az előző évben 51.713) K-ra rugtak úgy, hogy a tiszta nyereség 17.713 K, az 1908. évi 8110 K veszteséggel szemben. A berlini anyaintézetnél a tiszta nyereség 11.429,010 márka az előző évi 9.688,246 márkával szemben. *Mk.* (15). — **A Magnezit-ipar részvénytársaság** zárószámadása 1909. december 31-én. *Mérlegszámla:* Vagyon: Értékpapírok 650— K. Bányabirtok és bérletek 602,242,21 K. Telepek és felszerelések 2,874,320,74 K; Adósok és letétek 928,279,19 K. Árúkészletek és üzemanyagok 497,385,31 K. Pénzkészlet 10,270,88 K. Leltár 2720,50 K. Összesen: 4,916,868,83 K. Teher: Részvénytőke 2,640,200— K. Értékcsökkenési tartalék 525,000— K. Tartalékalap 45,000— K. Óvadékok 143,100— K. Hitelezők és elfogadványok 1,371,169,93 K. Fel nem vett osztalékok 674— K. Nyereség 191,725,50 K. Összesen 4,916,868,83 K. *Nyereség és veszteségszámla:* Tartozik: Üzemkiadások 1,825,371— K. Központi költségek 96,820,86 K. Kamatok 56,030,30 K. Értékcsökkenési leírás 100,000— K. Nyereség 191,725,50 K. Összesen 2,269,947,66 K. Követel: Árúszámla 2,260,814,41 K. Nyereségáthozat 1908. évről 9133,25 K. Összesen 2,269,947,66 K. *Bp. Kzl.* (83). — **Ganz és Társa Vasöntő és Gépgyár Részvénytársaság Budapest,** igazgatóságának ápril hó 12-én megtartott ülésében bemutatták az 1909. évi zárószámadást, a mely az értékcsökkenési tartalékoknak 291.837 kor. 94 fillérrel való rendes javadalmazása után 1,747.067 kor. 16 fillér tiszta nyereséggel záródik úgy, hogy a 274.537 kor. 46 fillér nyereség-áthozat hozzászámításával összesen 2,021,604 kor. 62 fillér áll a részvényesek rendelkezésére. Elhatározta az igazgatóság, hogy az április 30-án megtartandó közgyűlésnek 1909. évre 180 kor. osztalék kifizetését fogja javasolni, továbbá indítványozni fogja, hogy az alapszabályszerű jutalék levonása után az értékcsökkenési tartalékalap javadalmazására 400.000 kor., a tartalék kétes követeléseinek kikerekítésére 30.000 kor.; a tisztviselők nyugdíjalapjának javadalmazására 60.000 kor. fordíttassék, a fönmaradó 276.897 kor. 91 fillér pedig új számlára vitessék át. *Bp.* (87).

Piaczi hírek. | **ÉRTÉKPIACZ. Értéktözsdei árfolyam-jelentés.** (A Központi Váltóüzlet R.-T. Budapest, V., Szabadság-tér 3., eredeti heti tudósítása.)

1910. április 7—13.

	7-én	8-án	9-én	11-én	12-én	13-án
Ganz és Társa vasöntő és gépgyár 4 $\frac{1}{2}$ % kölcsönkötvény	99.50	99.50	99.50	—	99.50	99.50
Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvény	3290.—	3290.—	3275.—	—	3270.—	3260.—
Magyar által. kőszénbánya 4 $\frac{1}{2}$ % elsőbbbségi kötvény	—	—	—	—	—	—
Magyar által. kőszénbánya részvény Uríkány-Zsilvölgyi kőszénbánya 4% elsőbbbségi kötvény	651.—	648.—	648.—	—	649.—	649.—
Beocsini cementgyári Unio r.-t. részvény	675.—	676.—	683.—	—	685.—	687.—
Északmagyarországi kőszénbánya részvény	332.—	332.—	325.—	—	324.—	324.—
Esztergom—szászvári kőszénbánya részvény	205.—	205.—	205.—	—	205.—	205.—
Felsőmagyarországi bánya- és kohómű részvény	570.—	570.—	570.—	—	570.—	570.—
Kőszénbánya és téglagyár (Drasche) részvény	595.—	600.—	602.—	—	585.—	589.—
Magyar asphalt r.-t. részvény	218.—	210.—	215.—	—	214.—	213.—
Salgótarjáni kőszénbánya r.-t. részvény	641.—	635.—	639.—	—	640.—	639.—
Salgótarjáni kőszénbánya r.-t. új részvény (1909. kib.)	622.—	622.—	620.—	—	623.—	622.—
Nadrági vasipar társ. részvény	430.—	430.—	430.—	—	430.—	430.—
Rimamurány—salgótarjáni vasmű r.-t. részvény	666.—	663.50	662.—	—	663.—	663.—
Schlick-féle vasöntőde és gépgyár r.-t. részvény	441.—	441.—	442.—	—	440.—	439.—
Klotild első magyar vegyi ipar r.-t. részvény	275.—	275.—	275.—	—	275.—	271.—

FÉMPIACZ. Fémárak. Budapesten, ápr. 9-én. A jegyzés 100 kilogramonként Budapesten, készpénzfizetés mellett, 2 százalékos skontóval ez: Finom *vörösréz* 157 korona. Ócska tüzszekrényréz 146 korona. Bárányón 98 százalékos 363 korona. Bárányón 99 százalékos 370 korona. *Horyany*, Hohenlohe bányatermék 63.50 korona. Horgany J. H. jelű, átöntött minőségű 57.50 korona. Horgany W. H. jelű, átöntött minőség 54.50 korona. *Ólom*, selmeczi vagy nagybányai 41 korona. Ólom, kereskedelmi minőség 39.50 korona. *Antimon* regulus 66 korona. *Bp.* (85.) — **VASPIACZ. Az amerikai vaspiacsról.** Newyorkból jelentik: Az Iron Age szaklap írja: A nyersvastermelés márczius hónapban 2,615,000 *t* volt, a február hónap 2,397,000 *t*-val és a múlt évi márczius hónap 1,836,000 *t*-val szemben. A heti termelőképeség április 1-én 592,000 *t* volt szemben a márczius hó 1-ével jelentett 594,000 *t*-val. Az üzlet a lefolyt héten nyugodt volt. Az eladások között szerepelt 25,000 *t* bázikus vas a második félévben való szállításra és 2,000 *t* kovácsolt vas. Déli 2. sz. öntött vasat 12 fillérért ab Birmingham, készpénz-mellett adtak el. A nagyolvasztók egyes minőségeket december végén való szállításra 12 $\frac{1}{2}$ dolláros alapon ajánlanak. Lemezeket és vastömböket folytonosan viszszavásárolnak. Valószínűnek tartják a bérek általános emelkedését. A nagyolvasztókra ebből, tekintettel az érczek drágulására, nehézségek fognak származni. Egyések, csak az üzem általános korlátozásában látnak megoldást. Kész aczélből az üzlet egyetlen volt, tekintettel arra, hogy egyes minőségeknél növekszik a

termelő-képesség. *Bp.* (83). — **Nyersvas.** Glasgowban az ünnepek után is kedvetlen maradt az üzlet és nem lehetetlen, hogy ha ez tartós lesz, az árak hanyatlására vezet majd. Middlesboroughban ellenben a piac szilárd. *Mk.* (15). — **SZÉNPIACZ. A szénpiacz** helyzete távolról sem oly kedvező, mint az elmúlt év első hónapjaiban. A sziléziai szénbányák nagy készletekkel rendelkeznek, a cseh barnaszéntelepek pedig oly kedvezőtlen helyzetbe jutottak, hogy a legközelebb kénytelenek lesznek munkásaik nagy részét elbocsátani és az üzemet korlátozni. A magyar szénfogyasztás az enyhe időjárás következtében szintén 25%-al kisebb volt. Ehez járul még, hogy a vasutak, szénhiánytól való félelmükben nagy készleteket halmoztak fel. Az ipar szénben való szükséglete változatlan; a malmok üzemredukciója ugyan a szénfogyasztás kevesbedését jelenti, de ezt bőven pótolja a téglagyárak üzemének fokozása. Általában a porosz szénárak mérséklése a magyar szénpiacra nem hatott oly nyomasztóan, mint várható volt. A magyar bányák termelése alig 15%-os esést mutat, míg a sziléziai esése 25%-nál is több volt. *Pn.* (86). — **PETRÓLEUMPIACZ. Petróleumárak.** Budapesten, ápr. 9. (Hesz Izidor és társa.) Jegyzések: Standard petróleum 27 korona. 2 keresztés petróleum 27 K., 3 keresztés petróleum abc. 28 korona. 1 keresztés petróleum 3 rózsa 30 K. Amerikai császárólaj ottani finomítás 62 korona. Belföldi császárólaj 40 korona. Az árak 100 kilogramonként készpénzfizetés mellett, 20 százalék göngysúllyal, a budapesti vasúti állomáshoz szállítva értendők. Carbolineum I. rendű 100 kg. 15 korona. Carbolineum II. rendű 100 kg. 13 korona. Baku gépolaj (orosz) 100 kg. 48 korona. Oliva gépolaj I. rendű 96 korona, Oliva gépolaj II. rendű 100 kg. 80 korona. Sűrített gépenőcs I. rendű 100 kg. 68 korona. Sűrített gépenőcs II. rendű 100 kg. 54 korona. Benzin közönséges 100 kg. 38 korona. Benzin szagtalan 100 kg. 50 korona. Ligroin 100 kg. 80 korona. *Bp.* (85).

Statisztika.

A világ nyersvastermelése. A világ nyersvastermeléséről az alábbi összeállítás számol be:

	Nyersvastermelés	
	e z e r q.	
	1888-ban	1907-ben
Magyarország	4.694	4.402
Bosznia	152	489
Ausztria	9.578	13.835
Anglia	88.199	100.826
Belgium	9.797	14.826
Egyesült-Államok	119.623	261.938
Franciaország	25.251	35.889
Kanada	698	5.904
Németország	73.127	128.751
Olaszország	123	1.489
Oroszország	22.412	27.682
Spanyolország	1.134	3.850
Svédország	5.317	5.350
Többi államok	5.450	6.250
Összesen:	365.562	610.939

Ebből is látható, hogy Magyarország nyersvastermelése tíz éven belül inkább csökkenést, mint emelkedést mutat. *Pn.* (35.)

Kartellek. | **A karbidkartel.** A bécsi Kreditanstalt vezetésével megalakult az új karbidkartel. A kartel a gyárak termelését kontingentálta oly módon, hogy azok üszsztermelése a monarchia szükségletét csak kevéssé fogja meghaladni. A karbid ára ab Budapest 100 kg.-ként 30 korona lesz. A közös eladási irodát Bécsben állítják fel és a Karbidgesellschaft m. b. H. fogja vezetni. *Pn.* (85).

Hírek.

Személyi hírek. | **KINEVEZÉSEK.** A m. kir. pénzügyministerium **Dr. Sebe Béla** körmöczbányai m. kir. bányarost jelen állomáshelyén való meghagyása mellett k. bányafőorvossá, **Dr. Kubiss Ágoston** érsekújvári gyakorló orvost pedig k. bányarostvá (Pü. m. 1910. év 24572. sz.); **Zalai Károly** marosújvári díjas számgyakornokot számtiszté és **Szilágyi Miklós** díjtalan számgyakornokot, díjas számgyakornokká nevezte ki, állomáshelyükön való meghagyással. *Mu.* (14). — **ÁTHELYEZÉS.** **Dr. Balázs Márton** k. bányafőorvost, a pénzügyministerium Istvánházáról, Selmeczbányára helyezte át. (P. ü. m. 1910. é. 24572. sz.) — **HALÁLOZÁS.** **Id. Lager Károly** ny. bányáüzemvezető, életének 54-ik évében rövid szenvedés után, április hó 8-án délelőtt 9 óra-
kor Vajdahunyadon meghalt. *Vh.* (15).

Híradások. | **Az állami szénbányák berendezkedése.** Az állami szénbányák kiaknázásának előmunkálatai gyorsan haladnak. A *komlói telepen* építendő 180 munkáslakásra pályázatot irt ki a központi igazgatóság. A munkálatokat Károlyi Emil és Társa pécsi czég 335.000 korona általán-árban vállalta el. Április 16-án járt le az új villamos központ berendezésére kiirt pályázat. Ezt követik a gépházakra, drótkötélpályára s egyéb gépberendezésekre kiirandó versenytárgyalások. *Pn.* (87).

Bányászegyesületek. | **A Magyarhoni Földtani Társulat** április hó 6-án az állami földtani intézet előadó termében tartott szakülésének tárgysorozatát lapunk múlt számában röviden jeleztük. Most közvetlen forrásból ismertetjük a gyűlés lefolyását. A szakülés elnöke *Schafarzik Ferencz dr.* volt. Mindenekelőtt *Lóczy Lajos dr.* egyetemi tanár, a földtani intézet igazgatója ismertette a *monakói oceanografiai múzeumot*. *Lóczy* tanár csak április 5-én tért vissza a fényes ünnepegekről, a melyekre hazánk-
ból egyedül ő volt hivatalos. Előadása tehát a közvetlenség hatása alatt nagyon lebilincselte a hallgatóságot. *Lóczy* tanár elmondja, hogy már 1906-ban a Vesuvio kitöréséről hazajövet látta, építés közben ezt az intézetet s az akkori látogatása óta levelezésben állva *Richard J.* igazgatóval, neki köszönheti, hogy az ünnepegekre meghívást kapott.

A fejedelmi bőkezűséggel megteremtett *occeanografiai intézetet* márczius hó 29-én nyitották meg, s a megnyitást fényes ünnepek kísérték egész április hó elsejéig. A Francia-, Spanyol-, Olasz- és Németországokat, valamint a Portugal-kormányt is külügyministerek és admirálisok képviselték. Jelen volt a francia tudományosság és szépművészet színe-java, számos német tudós, akik kezdettől munkatársai voltak *I. Albert monakói uralkodó hercegnek*. Képviselve voltak az olasz, angol, német, orosz és osztrák tudományos akadémiák. Ott volt *Loubet*, a francia köztársaság volt elnöke is, aki 80 éves életkora mellett a legérezesebb hangon mondotta el felköszöntőjét a hercegi díszében. Az ünnepeket *Albert herceg* fogadó estélye zárta be, amelyen a francia akadémikusok pálmalevél himzetű dízmunkáikkal lepték meg az uralkodó herceget. *Albert herceg* 1885 óta járja *Hirondelle* es *Princess-Alice* hajóin az Atlanti Oczeánt. A Golf-áramlás tüzetes nyomozásával s a mélytengerek vizsgálatával nagybecsű törvényeket állapított meg. *Intézetének alapkövét* 1899. április hó 25-én tette le a *Riviera azurkék tengerpartjain*, de csak ez év elején készült el teljesen a *nayyszerű palota*, mely a magyar királyi palota krisztinavárosi homlokzatához rendkívül hasonlít. A száz méter hosszú és 20 méter széles épület 87 méter magasan emelkedik fel a tenger tükréből és 53 m. magasságban van a földszintje, amelybe a monakói fensíkről tizenhárom lépcső vezet fel. A földszinti nagy teremből jobbra óriási előadó-terem nyílik, míg balra a gyűjtemény-esarnok kezdődik. Az alsó helyiségek, laboratóriumok, akváriumok szintje még mindig 47 méter magasan van a tenger tükre fölött. Tíz akvárium van itt elhelyezve 5—6 méter hosszúságú medencékkel. Az egyik medencében igen érdekes tengeri teknős látható, amelyet 1896-ban az Azori szigetekről hoztak. Ez a teknős igen jól érezhette magát Monakóban, mert 13 év alatt, 3 kg-ról 40 kg. súlyúra hízott meg. A számos látványosságon kívül figyelemreméltók a földszinten levő tengeri apró lények, a *miket a herceg a Princesse-Alice hajójáról 6035 méter mélységből halászott ki*. A mély-tengeri rákok, túskebőrűek, csillagvázú állatok s tengeri ugorkák e csodálatos gyűjteménye nemcsak a zoologusnak, hanem a geológusnak és paleontológusnak is megbecsülhetetlen tanulságot nyújtanak. A múzeumnak minden része termésközből épült, s a tenger szikláiból emelkedik ki az egész reneszánsz-stílusú palota. A tengeradta motívumok még a részletekben is érvényesülnek, így a vilányos ívlámpák tengeri sugárállatokat utánoznak. *Lóczy* tanár előadása végén kijelenti, hogy ismeri a nápolyi, berlini s trieszti occeanografiai intézeteket, de egyik sem éri el sem szépségben, sem tanulságos voltában a valóban fejedelmileg felszerelt monakói múzeumot. Ezután *Dicenty Dezső* m. k. szőlészeti és borászati felügyelő a talaj táplálósó mennyiségeinek fiziológiai szerepléséről és azoknak relatív érték-számairól értekezett. Elméletét számos gyakorlati példával igazolta. Így kimutatta, hogy egy katasztrális hold földből negyven métermázsa szőlőtermelés 20 kg. foszforsavat von ki. Egy hold szőlőtelepnek napi foszforsav szükséglete tehát 100 gramm. Egy katasztrális hold földön 6000 tőkét számítva, minden tőkére naponként 0.017 gramm foszforsav jut. Minthogy pedig egy tőke átlagosan naponként 1 liter vizet vesz föl és párologtat el, ebből következik, hogy az 1 liter talajvízben legalább 0.017 gramm foszforsavnak kell lenni. Minél több foszforsav van az

oldatban, annál több tápláló anyagot gyűjthet össze a növény, a tenyészet-i időszak végére. Ezért oly bújja például a meleg égöv alatt a mocsári vegetáció. *Dicenty Dezső* elmélete alapján igen sok növényte-nyészet-i problémát meglehet oldani, ez az elmélet alapul szolgálhat a tápláló-só pótlásnak, tehát a reális trágyázásnak. Majd *Lázár Vazul* bányamérnök lépett a felolvasó asztalhoz, hogy bemutassa a biharvár-megyei *Nagybáród vidékének széntelepeiről* írt munkáját. A Bihar-és a Rézhegység között a Sebes-Körös mentén elterülő szénmeden-czében három fajta széntelep rejtőzik. A legidősebb a *krétakorú fekete-szén*, amelynek telepei 2 métertől a harmadfél méter vastagságig vál-toznak. Ezt a telepet *Mautner József* Nagybáród, Cséklye és Kornic-sel határában már fel is kutatta, s itt 6500—6800 kalóriás fűtőerejű kőszén-telést állapított meg. E fölött mediterrán korú *barnaszéntelep* kö-vetkezik, a melyet öt évvel ezelőtt szavahihető bányamunkások 2 m vastagnak találtak. Legfölül végre pontusi korú *lignitek* következnek, amiket Feketepatakon és vidékén több fúrással vizsgáltak meg, s az összes fúrásokban 2 métert megközelítő vastagságban meg is találtak. Ezt a lignitet *Timár József* és társai nyitják meg a bányászkozás szá-mára. Az előadó bányamérnök bemutatta azokat a gyönyörű kővüle-teket, megkövesedett korálokat, csigákat és óriáskagylókat, amelyek a feketeszén fedő rétegeiből kerültek napfényre s melyek párukat ritkít-ják hazánkban. Végül *Réthly Antal*, az országos meteorológiai és föld-mágnességi intézet aszisztense adta elő. az 1908. február 19-én dülő Lajta-vidéki földrengés tanulságait. Előrebocsátva, hogy a földrengési kutatások a geológiának a jövőben milyen nagy hasznára fognak válni, rátért a Lajta vidékének tektonikai ismertetésére. Kimutatta, hogy ez a rengés a Kis-Alföld peremének, és a Lajta-hegység törésvonalainak mentén volt s bár az epicentrum a Lajta-hegységben volt, a földrengés ereje közvetlenül a hegy mellett mégis hirtelen megszűnt, míg Ausztriában sok száz kilométerre terjedt el. *Réthly* tanár előadása élénk tetszést keltett a hallgatóság körében. A szakülés után választ-mányi ülés volt, amelyen *Papp Károly dr.* első titkár húsz új tagot jelentett be, akik között van a többek között az *Országos Kaszinó* is, továbbá *Palkovics József* nyugalmazott altábornagy, a *Lapp H.* féle mélyfúró vállalat és számos bányavállalat. *673. P.* Ugyane társu-lat 1910. évi április hó 13-án, szerdán d. u. 5. órakor a m. kir. Föld-tani Intézet előadó-termében (Budapest, Stefánia-út 14). szakülést tar-tott, a következő programmal. *Előadások*: *Sigmond Ede dr.* Felhívás a talajvizsgálattal foglalkozó geológusokhoz és kémikusokhoz egységes kémiai talajvizsgálati módszerek kidolgozása tárgyában; *Treitz Péter*: Az agrogeológia feladatai; *Pávay-Vajna-Ferencz*: Löss az Erdélyrészi medencében. A szakülés után a *választmány* ülésezett. *Lts.* — **A Ma-gyar Bányász és Kohász-Altisztek Országos Egyesületének mizser-fai osztálya** április hó 4 én igen látogatott ülést tartott a melyen az áthelyezés folytán távozó *Szmolka Pál* elnök helyére *Vojtek János* volt alelnököt, nagy lelkesedéssel, egyhangulag osztályelnökké megvá-lasztották. A gyűlés foglalkozott a *Méga*-féle társasági reformjavas-lattal, amelyet az osztály igen melegen pártol és saját javaslat-talival kiegészítve a központhoz felterjeszteni fog. *Kossik István* osztály-titkár „*Bányászélet*“ czímen saját dolgozatot olvas-fel, a mely a hall-gatóság figyelmét mindvégig lekötötte. Osztálytitkár a sikerült előadá-

sért meleg óvációban részesül. Igen rokonszenvesen fogadja osztály, *Kossik* István indítványát, amely a munkásnép számára munkásfeloldozások rendezését tervezi. Az első ilyen vetített képekkel illusztrált, munkáselőadás pünkösdi ünnepén fog megtartatni. V.

Bányahatósági ügyek.

A Nagybányai m. kir. bányakapitányság, 1910. évi április 3-án, 892/1910. sz. alatt a következő

»Meghívás«-t teszi közzé a »Budapesti Közlöny« f. é. 80. számában: L. Bay Lajos társulati igazgató kérelmére a *borpataki Borzás-Romlás bányatársulatot* 1910. évi május 10-én délelőtt 10 órára a bányakapitányság hivatali helyiségében tartandó közgyűlésre ezennel meghívja a bányakapitányság. A közgyűlés tárgyai. 1. A bányának örök áron való eladása. 2. Igazgatói jelentés. 3. Esetleges indítványok. Erről a társulati részvényesek, esetleg jogutódai, azzal értesítettek, hogy a tanácskozással kitűzött tárgy fontosságára való tekintetből a közgyűlésre személyesen jelenjenek meg, vagy pedig szabályszerű meghatalmazással ellátott képviselőt küldjenek, mert a hozandó határozatok a távolmaradókra nézve is érvényesek lesznek.

— **A Besztercebányai m. kir. bányakapitányság 1910. évi március 26-án, 1910. évi 473. sz. a. a következő »Elvonási határozat«-ot hozta:** Miután a *felsőárvai kőszénbányatársulatnak* a bányatársulati könyv bejegyzett részvényesei, valamint ezeknek netaláni jogutódai a m. kir. bányakapitányság részéről 1909. évi 3148. sz. a. kibocsátott azon felhívásának, hogy a felső árvai kőszénbányatársulatnak, Árva vármegye trsztenai járás Usztye község határában, »Za Lipnak« tájékán 1894. évi február hó 17-én 235 sz. a. adományozott és a löcsei kir. törvényszék bányatelekkönyvének IV. kötet 125. lapján bekebelezett »Antal« védnevű szénbányatelket az ált. bányatörvény 170., 171., és 174. §-ainak megfelelően üzembe helyezték, hogy erről a bányakapitányságnak jelentést tegyenek, továbbá hogy esetleg a bányára nézve üzemszünetelési engedélyért folyamadjanak és végül, hogy a bányatársulat részére új igazgatót válasszanak, ezen felhívás illetve hirdetésnek a »Budapesti Közlöny« hivatalos értesítőjében történt harmadszori közzététele napjától számítandó 90. napi záros határidő alatt meg nem feleltek, a bányakapitányság a bányatársulat tulajdonát képező »Antal« bányatelket ezennel elvonja és ezen határozat jogerőre emelkedése után az ált. bányatörvény 253—262. §-aiban foglalt határozmányok értelmében fog eljárni. Bp. Közl. 1910/80. — **Az Abrudbányai m. kir. bányabiztoság** a »Budapesti Közlöny« f. é. 81. számában a következő *hirdetést* közli: 8295. 453/1910. Alulírott kir. bányabiztoság a Verespatak községben, az *Affinis-Gaur hegyben bányászó* »Szent Mária Troás« czégű bányatársulat igazgatójának, Henszel Sándor verespataki lakosnak folyó évi 453. sz. alatt iktatott kérelmére az általános bányatörvény 149. §-a alapján *jelen* hirdetéssel rendkívüli társgyűlést hív egybe. Ezen társgyűlés az abrudbányai m. kir. bányabiztoság hivatalos helyiségében 1910. évi május hó 9-én délelőtt 10 órakor kezdődően fog megtartatni, melyre a bányabiztoság a társulat részvényeseit s azok esetleges jogutódait oly értesítéssel hívja meg, hogy a társgyűlésen kiki csak személyesen vagy törvényes meghatalmazottja útján élhet az általános bányatörvény 153. §-a értelmében a szavazás jogával. Megjelent részestársak által hozott határozatok kihatnak a távol mara-

dottak jogaira is. A társgyűlés tárgya: A bányának Henzel Simon örökösénél és a verespataki takarékpénztárnál fennálló tartozása törlesztése. — **Az iglói m. kir. bányakapitányság** 1910. évi márczius hó 30-án 382/1910. sz. alatt a kevetkező „*Határozat*“-ot hozta: Minhogy a Szepes vármegye iglói járásába kebeleztetett Görögfalva (Zavadka) község határában Heugrund vidékén 1838. évi 672 szám alatt adományozott, a bányakönyv löcsei II. B. kötet 65. lapján bevezetett Theresia und Friedenstollen védőnevű bányaművet a hasonló nevű bányatársulatnak a bányatársulati könyv szepesi III. kötet 10. lapján bevezetett részvényesei üzembem nem tartják és minthogy a kir. bányakapitányság 1909. évi márczius hó 20-án 622. szám alatt kiadott azon felhívásának, hogy a bányát művelésbe vegyék, az üzem eddigi elhanyagolását igazolják és Münnich Kálmán leköszönt bányaiigazgató helyébe új igazgatót választanak, a kitűzött 90 napi határidő alatt eleget nem tettek, ezért a kir. bányakapitányság őket az általános bányatörvény 239., 243. és 244. §. alapján egyetemlegesen 14 nap alatt befizetendő 20 azaz húsz korona pénzbírságban elmarasztalja és egyúttal újból felhívja, hogy fent vázolt kötelezettségüknek a jelen határozatnak a »Budapesti Közlöny« hivatalos értesítőjében történt háromszori megjelenésétől számított újabb 60 napi határidő alatt annál inkább eleget tegyenek, mivel ellenkező esetben nagyobb pénzbírsággal, esetleg az ált. bt. 244. §-a értelmében a bányajogositvány elvonásával fognak büntettetni. Miről a bányatársulat bejegyzett részvényesei, valamint ezeknek netaláni jogutódjai értesítettnek. *Bp. Kzl.* (83).

Társadalmi hírek.

ELJEGYZÉS. Pozdena Antal m. kir. vasgyári irodakezelő eljegyezte Brózik Rózsit Zólyombrézóról. *Zsh.* (14).

Vegyes hírek.

Magyar műszaki múzeum. A Magyar Mérnök és Építész-Egylet a múlt évben a Kossuth utazási pályadíjat Gálócsy Árpád, Varsányi Emil dr. és Tóbiás Károlynak ítélte oda, azzal a megbízással, hogy az illetők Bécsben, Műnkenben, Párisban és Londonban levő műszaki muzeumok tanulmányozása alapján véleményt adjanak, mily módon kelene hasonló múzeumot létesíteni Budapesten. A kiküldöttek, tapasztalataikról április 8-án számoltak be a Mérnök- és Építész-Egylet egyetemes szakülésén. Őszszehasonlító képét adták a tanulmányozott múzeumoknak és a látottakból levonva a tanulságot, kijelentették, hogy a műszaki múzeumnak Budapesten való felállítása nagyon is kívánatos; kidolgozták programját és határozati javaslatot tettek arra vonatkozólag, hogy a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet tegye meg a szükséges lépéseket a múzeum létesítése tárgyában. A jelentésekből kiemeljük, hogy olyan intézményről van szó, amely nemcsak a szakemberek szolgálatára való, de olyanról, amely módot nyújt arra, hogy a nagyközönség is élvezetes és tanulságos sétával, a technikai tudományba betekinthessen és a különféle műszaki iparágakat e múzeumban megismerhesse. Az intézmény igen alkalmas arra hogy a nálunk olyanynyira nélkülözött gyakorlati érzéket és a műszaki foglalkozások iránt való kedvet hathatósan előmozdítsa *Bp.* (85.) — **Olasz munkások Petrozsényban.** Vasárnap, április 9-én nagyobb csapat olasz munkás érkezett Budapestre, akik Petrozsénybe utaztak, ahol hosszabb időre kapnak alkalmazást. Ime a nagy munkanélküliség mellett nálunk még az idegen munkás is jut kenyérhez. A magyar munkás kivándoról, mert

nincs munkaalkalom s a munkaalkalom hiánya mellett szépen boldogul az idegen napszámos. Jellemző tünet ez, amely felett nem lehet szó nélkül elsiklani. *Pn.* (85.) — **A Magyar Rézművek Részvénytársaság** főtelepét Budapestről, *Zámra* helyezte át. *Lts.* — **A »Salgótarjáni Köszénbánya r.-t.«** telepén Petrozsényben április hó 4-én nagy tűz pusztított. A tűz a társaság géptelepén ütött ki, a villamos gépek osztályában, rövid zárlat következtében; a lángok hihetetlen gyorsasággal terjedtek. A gépházat megmentették. A kár 300.000 K, ami biztosítás útján azonban megtérül. *Hv.* (15.) — **Bedugult fűrólyuk újra felnyílása váratlan gázkitörés folytán.** A »Petroleum Gazette« érdekes oly esetről ad hírt, amely jóformán páratlanul áll a mélyfúrás technikájának történetében. Kaliforniában a »New Center well N° 7«-nek, (Mexicopa-mező) kitakarítása közben gázkitörés történt, amely a tisztítócsővel és a vele kapcsolatos fűrófelszerelést a fűrólyuk toroknyílásáig felvette, a kész nyílást több helyen beszakította és a tisztító cső kötelét megsértette. A fűrószerszám önsúlyánál fogva természetesen azonnal alázuhant, miközben a kötél leszakadt. Erre a most már szabadon leeső tisztítócső, a fűrólyuk zompjának iszap- és homokrétegébe 100 (angol) lábnyira befürödött úgy, hogy meglazítására s kiemelésére, mentőszerszámot kellett a fúrásba beakasztani. A mentőmunkák közben, a zsompon új gáztartót nyitott meg a fűrószerszám, a mely oly erővel tört elő, hogy a mentőszerszámot a fűrólyuk fölé kétszáz (angol) lábnyira felhajtotta. Az első kitörést nyomban egy másik gázkitörés követte, mely az elsőnél is erősebb volt és a megszorult fűrószerszámot a fűrólyukból meszsi magasra kivetette. A személyzet idejekorán menekülhetett és így emberéletben nem esett kár, habár a szétszaggatott és leeső vasdarabokat, egész közápor kísérte. A fűrólyuk csodálatosan jó karban volt a robbanás után úgy, hogy továbbmélyítését mi sem akadályozta. *Mh.* (7.) — **A Rapp-Romhányi köszénbányá-ról,** amely a losonczy gimnázium igazgatójának, egy körorvosnak és Béky Gyulának a tulajdona, a Pesti Napló 85. száma szerint mostanáig üzemen kívül állott. Ugyane lap hírül hozza, hogy a tulajdonosok abban fáradoztak, hogy a köszénbányát eladják, de ez az igyekezetük hiábavaló volt. Először a Salgótarjáni köszénbánya r.-t.-nak ajánlották föl a köszénbányát, de a meg-ejtett vizsgálatok után a társaság nem bocsátkozott alkuba a tulajdonosokkal, akik erre a kormánynak ajánlották fel az objektumot. A kormány sem mutatott hajlandóságot a vételre. A tulajdonosok erre elhatározták, hogy a bányát maguk fogják művelni s a termelést egyelőre Losoncz város szénszükségletére korlátozzák.

Munkásügyek. | MUNKÁSVÉDELEM. Kötelező napközi munkaszünet a gyárüzemekben.

A kereskedelmi minsterium f. évi 89.377.909. sz. a. kelt leiratában kimondta, hogy *a gyárakban a délelőtti és délutáni fél-fél órai munkaközi szünet megadása kötelező* és ez alól felmentést nem adhat. Nem emel azonban észrevételt az ellen, ha a munkaközi szünetek a munkásoknak nem egyszerre és egy időben, hanem megfelelő felváltással és a nélkül, hogy az üzemnek e miatt szünetelnie kellene, olyképp adatnak meg, hogy minden egyes munkásnak kellő idő jusson az élelmiszerei elfogyasztására és megfelelő pihenésre. *Mk.* (15.) — **Pályázatok munkásokat biztosító készülékekre.** Az olasz földművelési, ipari és kereskedelmi ministerium a munkások biztonsága érdekében a biztonsági készülékek szerkesztését óhajtván előmozdítani, a következő nemzetközi pályázatokat hirdeti: 1. *Tízezer frank díj* egy elméleti és kísérleti tanulmányra, mely az ipari villamos földvezetési berendezéseket tárgyalja. A tanulmánynak főleg a következőkre kell kiterjeszkednie: a. a tűneményekre, melyek jelentkeznek, mikor a villamos áran a föl-

det érinti; *b.* a befolyást, melyet a talaj természete ezekre a tünetnyekre és a földvezetésre gyakorol; *c.* az áramok formájának és feszültségének befolyását ezekre a tünetnyekre; *d.* a földvezetés által okozott vagy állandó földvezetés védő hatását; *e.* a földvezetés ellenőrzésének módszereit. A tanulmány egyes fejezeteiben tárgyalandók az áramzavarok hatásai. A tanulmány olasz vagy francia nyelven irandó. A pályázónak kellő számú kísérleti eredményeket kell bemutatnia. 2. *Négyezer frank díj* olyan készülékre, mely a hajtócsiga mellett a szijnak menetközben való felrakására szolgál. A készüléknek a már ismertekkel szemben azt az előnyt kell nyújtania, hogy olyan szijakhoz is legyen használható, melyek másodpercenként legalább 18 métert haladnak és 100—150 milliméter szélesnek, olesónak, biztos hatásúnak, gazdaságosan beállíthatónak kell lennie; lehetőleg kevés helyet foglaljon el és olyan legyen, hogy egy munkás is könnyen kezelhesse még akkor is, ha nem helyezkedhetik el a készülék alatt. A készüléket oly méretekben és kivételben kell bemutatni, hogy hosszabb ideig lehessen vele kísérletezni. 3. *Négyezer frank díj* hordozható készülékre, melylyel áttételi szijakat különféle átmérőjű csigákra és különféle átmérőjű tengelyekre lehet felrakni. A készülék könnyen és gyorsan legyen kezelhető, 150 milliméter szélességű és másodpercenként 18 méter sebességű szijakra legyen alkalmazható. Olyan méretekben és kivételben mutatandó be, hogy hosszasan lehessen vele kísérletezni. 4. *Kétezer frank díj* olyan készülékre mely megvédi a munkásokat mikor hidegen munkálják a fémeket és ólom-, ón-, réz- és sárgaréz lemezeket a hengerlőmű hengerei közé raknak. A készüléknek egyszerűnek és izmosnak kell lennie; a munkát ne nehezítse és ne akadályozza meg a munkást abban, hogy a lemezeket másodszeri hengerelés végett a felső henger fölé helyezze. A készüléket az illető géppel együtt kell bemutatni. Bírálat alá bocsáttatnak olyan készülékek is, melyek valamely állami gyár gépein vannak alkalmazásban. Ilyen esetben a pályázó a ministeriumhoz külön kérvényt ad be, a melyhez csatolja a pályázó a készülék rajzát és tervrajzát. Pályázati határidő 1910. évi december hó 31-ike. A pályázó művek és készülékek tulajdonjoga a pályázónak biztosított, de a ministerium fentartja magának a jogot arra, hogy a pályázat berekesztése után leírásokat és az ezekhez való rajzokat közzé teszi. A díjak nem oszthatók meg és csak olyan pályázóknak adatnak ki, a kik abszolút értékű munkával pályáznak. A díjakat a ministerium a munkás balesetek elhárítására létesített alaphól fedezi. A juri összeállításáról és a díjak megítéléséről külön ministeri rendelet fog intézkedni. *Közszállítási Értesítő.* (14.)

Balesetek.

A korompai vasgyárban végzetes baleset érte *Brozák Bertalan* henger mestert. Folyó hó 10-én éjjel, 11 óra tájban, amidőn a munkásokat ellenőrizte, olyan közel jutott a finom-sor automatikus átvető készülékéhez, hogy az abból, ugyanazon pillanatban *kicsúszott izzó gömbvas* bal lábának czombját keresztül fúrta s főütőerét elvágta, minek következtében elvérzett és nyomban meghalt. Halálát ifjú neje s két kiskorú gyermeke síratja. *Szl.* (48.)

Szakoktatás. | **A rumán fűrómester-iskolán Câmpinában** ma öt szakosztály áll fenn. Ezek: Az 1904. évben alapított fűrómester-szakosztály, az 1908-ban szervezett fűtő- és fűrómester-szakosztály, a raffinálók és raffináló-mesterek osztálya, az üzemvezetők szakosztálya s végre a szerelők és mekhanikusok szakosztálya. Az utóbb említett három szekció 1910. év január elsejével kezdte meg működését. E szakosztályok látogatóinak száma ma a következő: 12 fűrómester-növendék, 13 műhely- és szerelő-növendék; 6. raffináló- és 10 fűtő-növendék. Ez 51 növendék elméleti tanításban részesül jelenleg. A különböző telepeken a növendékek gyakorlati tanításban részesülnek akként, hogy a különböző munkálatokat prakticze végezni kötelezve vannak. A fűrómester-iskola rendszere teljesen bevált és a Rumániában dolgozó külföldi petroleum-vállalatok igen szívesen alkalmazzák az intézet végzett növendékeit. (*Moniteur du pétrole roumain*). *Ob.* (7.)

Irodalom.

Könyvismertetés. | **Könyv az elektromosságról.** A modern technika nagyszerű fejlődési fokozatain is a legmagasabb az elektromosságé. A tudomány és a gyakorlati élet anynyiféle változataiban jut szerepe, hogy az ember léptem-nyomon szükségét érzi oly munkának, mely az elektromos világ rejtelseit feltárja előtte. Ezt a célt szolgálja *Zemplén Győző Az elektromosság és gyakorlati alkalmazásai* címmel a *Természettudományi Társulat* kiadásában most megjelent hatalmas munkája. Az első könyv az irodalmunkban, mely önálló kutatások alapján tárgyalja az elektromos jelenségeket és azok gyakorlati alkalmazhatóságát. A fiatal szerző, a kinek nevéhez különben már nem egy jelentős tudományos siker fűződik, kiténően ért áhhoz, hogyan kell a bonyolult kérdéseket, egyszerű és világos fejtegetésekkel a laikus előtt is könnyen megérthetővé tenni. Az elektromos alaptüneményekből kiindulva, megmagyarázza a ma már szinte közkeletű fogalmaknak: az ampére, ohm, volt-egységek lényegét, gyakorlati megnyilvánulásukban. Nagy apparatussal szól az elektromos fűtésről és világításról. Különösen érdekelni fogja a nagyközönséget könyvének utolsó két fejezete. Ezekben az elektromos gondolatközlés titkaiba avat be, majd felvilágosít a Röntgen-sugarak lényegéről és természetéről. És könyvének ez a gazdag anyaga az előadásnak olyan közvetlenségével, helyenként szinte belletrisztikai élénkségével, kap meg, hogy a népszerűsítő tudományos magyar iradalom egyik legértékesebb gyarapodásának kell minősítenünk *Zemplén Győző* munkáját. A *Természettudományi Társulat*, mely mindenkor olyan helyes érzékkel válo-

gatta meg kiadványait, külső megjelenésében sem sajnált semmiféle áldozatot a könyvtől, mely minden könyvkereskedésben megszerezhető 18 koronáért. *Us* (85.)

Lapszemle.

Az »*Österreichische Zeitschrift für Berg- und Hüttenwesen*« 1910. év április hó 9-én megjelent 14. számának tartalma a következő: Katalitikus hatások és bányagáz-robbanások, írta: *Fleissner* János Příbramban; Központi fúrólevéltár szervezése, írta: Dr. *Waagen* Lukács, osztálygeologus a cs. k. geol. Reichsanstaltban; A réznek, bronznak és sárgaréznek, mángánnal, szilíciummal, krómmal, wolframmal és vanádiummal való különleges ötvözetei, *Escard* I.-től. Piaczi hírek 1910. év márczius hónapjára. Osztrák szabadalmak. Jegyzetek. Londoni fémárak 1910. április hó 1-én. *Lts.*

Különfélék.

A kőszéntelepek kimerülése. A széntermelés rohamos emelkedése Henry Henderson amerikai geologust arra indította, hogy a világ szénkészleteiről és a széntelepek kimerülése kérdéséről elmélkedjék. Henderson a legújabb fúrásokra és feltárásokra alapítja fejtegetéseit, ami közben, a eddigi kombinációktól sok tekintetben eltérő következtetésekhez jut. Míg öt évvel ezelőtt Németország szénkészleteit a tudósok 415 milliárd tonnával állapították meg, Henderson Felső Szilézia szénkincesinek számításba vételével Németországot 600 milliárd tonnával értékeli s azt jövendőli, hogy e hatalmas iparállamnak szénbányái 3000 év múlva ki fognak merülni. Angolország 210 milliárd-tonnányi széntelepeinek 360—370 évi jövendőt jósol az angol tudós. Magyarország és Ausztria 19 milliárd tonnát adó szénelfordulásai 1200 év alatt merülnek ki. Franciaország, amely 22 millió tonna szén fölött rendelkezik 600—700 év alatt, Oroszország amelynek szénmezőiben 50 milliárd-tonna rejlik 2000 év alatt, Belgium 24 millió tonnányi szénkészlete 800 év alatt fog más és idegen tüzelőszerre szorulni. Legkedvezőbb a helyzet Északamerikában a hol 1800 év múlva sem merülnek ki teljesen a 800 milliárd tonnára becsült szénkészletek. A távoli jövő szénországa Kína, amelynek szénkinceseit még közelítőleg sem lehet megbecsülni. *Mz.* (7).

Borsódmegyei szénbányá-
hoz bányaiskolát végzett **aknász** kerestetik. Pályázók
eddig működésük-
ről szóló bizonyítványaikat fizetési igényeik meghatározásával küldjék
e lap szerkesztőségéhez „**654. Br.**“ jelige alatt, 20 filléres póstajegy
csatolása mellett.

1-3

Feltétlenül nőtelen, fia-
tal, bányaiskolát végzett **bányamérőt** keresünk előkelő bányavállalat
számára, ki felmérő munkála-
tokat, teodolittal és egyéb műszerekkel való méréseket egészen ön-
állóan végez. Járandóságai: **egyszobás lakás**, fűtés, világítás és **jó**
fizetés. Pályázók kérvényeiket „**680. M.**“ jeligére, 20 filléres pósta-
jegy melléklésével, a szerkesztőséghez küldjék be.

1-3

Főaknász, ki több bányánál huzamosabb ideig szolgált és 38 éves
gyakorlattal bír, de még erős, erőteljes és bányaszolgálatra még al-
kalmos, tapasztalatainak és tudásának megfelelő szolgálatot keres.
Igényei szerények. Szives ajánlatokat 10 filléres póstajegy beküldése
ellenében „**655. Gy.**“ jelige alatt szivesen közvetít a szerkesztőség.

1-3

Stein Sándor

műszaki szijgyártó műhely.

BUDAPEST, VIII., Köztemető-ut 12 a.

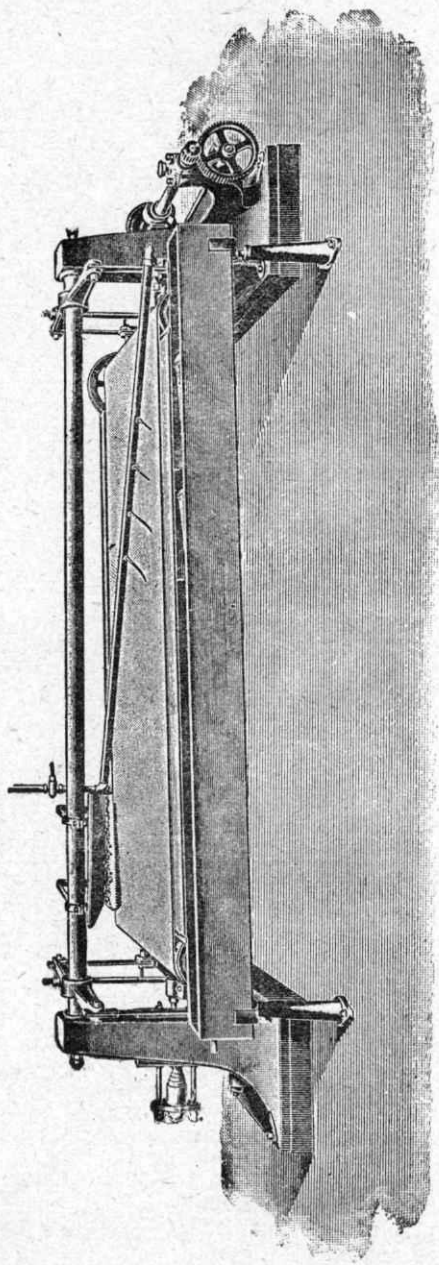
➡ Ő Felsége a szerb király udvari szállítója. ➡

Ajánlja t. cz. bányatulajdonosoknak sa-
ját készítményü bányabőr felszereléseket
u. m. mindennemü **mentő-öveket** zár-
kapocscsal előírásonan készítve. **Mászó-
öveket**, **biztonsági övek**, **bánya bőr-
ruhák** eredeti Cromm-bőrből, **füst ál-
arcokat** többféle mintákban. **Lószer-
számokat** és mindennemü **tüzoltósegéd-
eszközöket.**

Árjegyzéket kívánatra küldök.

A hirdetésekre való reflektálásor kérjük mindig lapunkra hivatkozni.

Kachelmann Károly és fia gépgyára Vihnye.

- Villamos és gőzhajtású szállítógépek Dugattyús és centrifugal bányaszivattyúk
 Érczelőkészítőművek Szabadalmazott
 Zúzóberendezések Legújabb szerkezetű v
 Szabadalmazott aprítógépek, osztályozó
 Humboldt-féle rázószerek sziták, mosó-dobok, v
 v v v v ülepítő-gépek. v v v v

Angló-American

finom angol úri szabóterem

Budapest, VIII., Baross-utca 4. szám 1. em.

A legelegánsabb és legfinomabb úri öltönyöknek és felöltőknek egyedül az Angló-

American cég a speciális készítője, kizárólag angol kelméből.

== Készpénz, valamint amerikai hitelrendszer. ==

Közigazgatási ügyekben

u. m. honossági, illetőségi, örökbefogadás, házassághoz diszpenzáció (kiírdetés aluli felmentés) kivételes nősülési engedély kieszközlése, nagykorúsítás, névmagyarosítás, iparendély megszerzése és közigazgatási ügyekben legmegbízhatóbb értesítésadással szolgál. Ügyszintén bármely ügynek gyors és lelkiismeretes lebonyolításáról, valamint a szükséges okmányok beszerzéséről gondoskodik.

FELLNER ÁRMIN közigazgatási és okmánybeszerzési irodája
Budapest, VI., Szondy-utca 79. sz.

Alapított 1888. évben

Alapított 1888. évben

REFORM

tudakozó- és inkaszszó-intézet

tulajdonos:

Székely Sándor

Budapest, VI. kerület, Andrássy-út 66. szám.

Kereskedelmi és magán információk legmegbízhatóbban beszerezhetők jutányos díjak mellett.

Külön inkaszszó osztály

A hirdetésekre való reflektálásor kérjük mindig lapunkra hivatkozni.

BECK KÁROLY

épület- és műlakatos, szab. ablak-
szellőztető-készülék és önműködő
:: zajnélküli ajtócsukó-készítő ::

Szabadalmi sz. 16794.

Költségvetésekingyen

BUDAPEST

VIII., József-utca 14. sz.

Mérték-vétel végett szives-
kedjék hozzám fordulni.

Ablakszellőztetők ára:

Legnagyobb, legnehezebb és díszes	25.- K
Rendes ablakok iskolák, intézetek, magánlakásokhoz.	13.- K
Könnyebb szimpla ablakokhoz	9.- K
Klozetablak	7.60 K

3500 darab már használatban van.

Ablakszellőztető készülékeimet a következő nevesebb helyeken használják: Nemzeti Kaszinó,
Keresk. ministerium, Ref. főgimnázium, M. kir. Ludovika, Kispesti áll. elemi iskolákban s
több kórház és iskolában és vidéken is kitűnőnek bizonyultak.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Irodakabátok ○ ○ ○ ○

Raktárköpenyek ○ ○

Mindennemű indigókék

munkásöltönyök

minden szakmának

GOLDFARB MANÓ

speciálista.

Budapest, VII. kerület, Kertész-utca 23. szám.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

ROHONCZY J.

PARCELLÁZÓ ÉS INGATLAN ÉRTÉKESÍTŐ VÁLLALAT
BUDAPEST, VII., THÖKÖLY-ÚT 17. SZÁM.

Birtokok parcellázását saját költségeimmel fedezem, úgyszintén azok elcserélését esetleg eladását csekély díj ellenében pontosan és lelkiismeretesen eszközölöm. Aki házáat, birtokát eladni vagy :: elcserélni óhajtja, forduljon hozzám. ::

Minden tudakozódásra irodám készséggel díjtalanul megadja a kellő felvilágosítást.

FOGAK

szájpadlás és gyökerek eltávolítása nélkül 4 koronától feljebb,
:: **10 ÉVI JÓTÁLLÁSSAL.** ::

Az általam készített és a párisi fogorvosi akadémia kiállításán kitüntetett fogak rágásra kitűnően használhatók, könnyen megszokhatók, a beszédben semmiféle zavart nem okoznak, szagot, ízt nem kapnak, a szájból ki nem vehetők és a valódi fogakat teljesen pótolják. Továbbá aranyhidak és koronák egyedüli
:: **specziális készítője** ::

SCHATZ JENŐ

TEKNIKAI FONÖK

Budapest, VII., Wesselényi-utcza 60., I. 4. szám.

Fogorvosi intézet — Rendelés egész napon át este 8 óráig.

Vasár- és ünnepnapokon is.

Szakorvosi rendelés fog- és szájbetegek részére.

Fogtömések a leggrondosabb kezeléssel. Specziális, fájdalommentes fogműtétek. Régi rosz fog-
:: sorok átalakítása megvárható. **Vidékiek 12 óra alatt kielégíttetnek.** Mérsékelt árak. ::

! Villamos zseblámpa !

Mindenkor használatra készen. Gyenge nyomás az
:: ujjal és élénk villamos fény árad szét. ::

Teljesen veszélytelen!

Könnyen és kényelmesen hordható a zsebben és évekig használni lehet.
A villamos battria, ha már felhasznált, újjal helyettesíthető.

== Ára teljes felszereléssel 3 korona. ==

Nagyító lencsével 4 K.

Battéria 1 K.

Szétküldés utánvétellel.

Neumann József

Budapest, VIII., Örömvölgy-utca 16. szám.

Beretváld önmagadat

az amerikai biztonsági beretva-készülékkel.

Ez a világban a legkellemesebb használatu és a legjutányosabb készülék! A gyakorlatlan kéz is leveszi kifogástalanul a legkeményebb szakált gyorsan, simán. Még sötétben is biztosan és veszélytelenül beretválkozhatunk. Egyedüli védelem az undorító ragályok, mint például a szakálsömör ellen. A készülék használatra készen, legfinomabban ezüstözve, portómentesen csak 5 korona 20 fillérbe kerül s a pénzbe üldése ellenében, vagy utánvétellel mellett rendelhető:

D. E. Scheffer

Budapest, VII. ker., Baross-tér 13. sz.

A készüléket csak egyszer kell megvenni, készültsége kitűnő és egy emberéleten át kitart. 1907-ben 50.000 darab kelt el.

Igen sok elismerő levél.

A hirdetésekre való reflektálásakor kérjük mindig lapunkra hivatkozni.

FUCHS SÁNDOR

épület- és mülakatos-mester
Budapest, VII., Kisdiófa-utcza 8.

Elvállal mindennemü lakatos- és mechanikai munkákat, úgy mint: épület vasalását, rolót, napellenzőket és diszrácsozatokat, tűz-helyeket felelősség mellett és vil-lanszereléseket. Költségve-tést és rajzokat díj nélkül küldök.

Pénzkölcsön!!

Vidéki szilárdan épített bérházakra: 10–50 évi törlesztésre 5%-os kamatozás mel-jett, a becsérték 55%-át. **Földbirtokokra:** 10–60 évi törlesztésre 4%-os kama-tozás mellett, a becsérték 70%-át. **Drága kölcsönöket konvertálunk.** Bekül-dendő: telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokív. **Tisztviselőkkölcsön:** 10–30 évi törlesztésre 6%-os kamatozás mellett. **Megszerezzük a legmagasabb kölcsönt.**
Közlendő: életkor és szolgálati idő. Személyhitel 200 koronától 20.000 koronáig 8%-os kamatozás mellett.

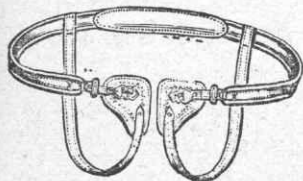
Orsz. Hitel- és Kölcsönszerző-Vállalat Igazgatósága

VI. kerület, Izabella-utcza 67. szám.

Telefon: 101–28.

Alapított: 1898. évben.

Felvilágosítás díjmentes. = Válaszbélyeg.

PAULOVITS JÁNOS

Cs. és k. sz. orvosi kötszerész.
Patent sérvkötő, haskötő köldök-
kötő. ::

Budapest, VII., Akácza-ut. 24. szám, földsz.

Erős bányasérvkötők, érszorítók, haskötők, vesetartók, mülábak, műkezek, támgépek, érharisnyák, egyenesartók, valamint min-dennemü orthopádiai kötszerek lejutányosabb árban.

Árjegyzés ingyen és bérmentve. — Mindn saját készítménye.

A hirdetésekre való reflektáláskor kérjük mindig lapunkra hivatkozni.

Műszaki és egyéb nyomtatványok.

(Az árak 100 ívenként értendők.)

I. Építési nyomtatványok.

Rsz. 103.	Előmeret	K 3'—
» 94.	Költségvetés (építési) belív	„ 3'—
» 95.	„ „ „ külv	„ 3'—
» 199.	D) Munkabérek és anyagárak jegyzéke külv	„ 3'—
» 200.	Ugyanaz belív	„ 3'—
» 201.	E) Árelemzés (építési) belív	„ 3'—
» 202.	„ „ „ külv	„ 3'—
» 203.	Építési gazdalkodási kimutatás	„ 3'—
	Némethy, Építési tanácsadó, 2 kötetb.	K 20'—
	Sobó, Középitészet, 2 kötetben	„ 32'—

II. Bányamérési nyomtatványok.

» 102.	A bányamérés tökéletes jegyzéke	K 3'—
» 174.	Háromszögoldalok számítása, 2 db egy íven	„ 5'—
» 175.	Kompasszmérés jegyzőkönyve	„ 3'—
» 176.	Szintezés jegyzőkönyve	„ 3'—
» 179.	Szögmérés a sorozati mérismód szerint, 2 db egy íven	„ 5'—
» 188.	Egyszerű szögmérés	„ 5'—

III. Egyéb nyomtatványok.

» 178.	Bérczédula bányamunkások részére, 4 db egy íven	„ 2'—
» 197.	Fizetési nyugta állami tisztviselők részére, 2 db egy íven	„ 3'—

Mint oly töltőtollat, mely aránylag nem nagy ára mellett mégis minden igényt kielégít, igen ajánlhatjuk a

== „Red Dwarf” töltőtollat. ==

Egyet se adtak vissza — tehát jó! Ára 7 korona.

: : : Kötő és tartós könyvkötészeti munkák hivatalok részére. : : :

Richter-, Riefler-, Gisy- és Kern-féle rajzeszközök eredeti gyári áron.

Minden nyelvű szakkönyvek beszerzése ered. bolti áron.

Joerges Ágost özv. és fia

könyv- és papírkereskedése, könyvkiadóhivatala és könyvnyomdája

Selmeczbányán.

Ugy a kül- valamint a bányamérésben teljesen jártas nőtlen, bányaiskolát végzett egyén, **bányamérői vagy üzemi állást keres.** több évi üzemi gyakorlattal, Szives ajánlatokat „**607. Megbízható**“ jelige alatt továbbít a kiadó-hivatal.

2-3

Vasércbányát keresünk meg-, vagy üzembe-vétel céljából Felső-magyarországon. Pátvaskő-előfordulás kizárva. Ajánlatokat „**616. N.**“ jelige alatt szívesen közvetít a szerkesztőség.

2-3

Munkácson a fazekasok agyagását tartanak üzemben, amely azonban szakszerű vezetés hiányában sok balesettel jár. Egy agyagbánya okszerű megnyitására, a rendszeres munkálatok megindítására, a fazekasok kitanítására, 8-10 nap időtartamára, külső fejtésekben járatos, bányaiskolát végzett aknász kerestetik, a ki a jelzett munkák után 200 (kettőszáz) korona tiszteletdíjban részesül. Ajánlatok mielőbb beküldendők a **Magyar Kir. Technológiai Iparmúzeum igazgatóságához** (Budapest, VIII., József-körút 6. sz.)

2-3

Bányauzemvezető felmondatlan **bányamérői, főaknászi,** esetleg ak-állását változtatni óhajtván, **= nászí állást** keres. Szives ajánlatokat „**540. S.**“ jelige alatt továbbít a szerkesztőség.

3-4

Kőszénbányász, ki már sok éven át önállóan működik, felmondatlan állását változtatni óhajtja. A bányászathoz tartozó összes munkálatokat alaposan ismeri; aknamélyítés-, mélyfúrás-, gépészet-, építészetben teljes járatossággal bír. Szives ajánlatok „**Energia 597**“ jelige alatt a szerkesztőséghez küldendők.

3-4

Teknikai tartalmú hirdetések
felvételével megbiztuk:

Grosz (Gyárfás) Pál urat
Budapest, Rákospalotán.

A Központi Váltóüzlet Részvénytársaság
Budapest, (V. ker., Szabadság-tér 3.)

Mindennemű értékpapirokat, sorsjegyeket, ércpénzeket,
külföldi pénznemeket, a mindenkori hivatalos napi árfo-
lyamon vesz és elad.

Előfizetőink

sámára alábbi kedvezményeket sikerült kieszközölnünk

I. Tisztelt olvasóink becses figyelmébe ajánljuk a *Budapesten VIII., Főherceg Sándor-utca 30. sz. alatt levő Magyar Otthont*. Mérsékelt árban (már 3 K-tól feljebb) teljes ellátást, külön bejárattal, szépen burkolozott szobákat lehet ott bérelni. A „*Jó szerencsét*“ minden személyes előfizetője külön-külön kiállítandó igazolvány alapján jogosítva lesz 50% engedményre a szoba és 10% engedményre a vendéglő áraknál. A szoba ára 1 K 50 f-nél kevesebb és 3 K-nál több nem lehet. Világítást és takarítást beleértve. — Igazolványért a szerkeztőséghez kell fordulni, ami legegyszerűbben az előfizető díjak beküldése alkalmával történhet meg.

II. Az **Egyetértés** politikai napilapot, mely a legjobban értesült nagy magyar lapok sorában igen előkelő helyet foglal el és napenként 30000 példányban jelenik meg, *tisztelt előfizetőink, rendkívül kedvezményes áron, negyedévenként 6 koronáért rendelhetik meg*. Az előfizetési pénzek az „*Egyetértés*“ politikai napilap, kiadóhivatalához, *Budapest, VI., Eötvös utca 32.*, postautalványon küldendők be. Lapunkra való hivatkozás kívánatos.